

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona – Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 7/10 i 3/23) na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 66. sjednici održanoj 07.02.2025. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Prihvata se Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona.

II.

Zaključak sa Informacijom iz tačke I. ovog Zaključka upućuje se u dalju skupštinsku proceduru.

III.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____/25

Datum, 07.02.2025. godine

Zenica

PREMIJER

Nezir Pivić

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i izbjeglice,

1x Stručna služba Skupštine,

1x a/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovina
ZENIČKO - DOBOJSKI KANTON
MINISTARSTVO ZA RAD,
SOCIJALNU POLITIKU I IZBJEGLICE

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
ZENICA - DOBOJ CANTON
MINISTRY OF LABOR, SOCIAL AFFAIRS,
THE DISPLACED & REFUGES

I N F O R M A C I J A
o stanju u stanju u oblasti zapošljavanja
na području Zeničko-dobojskog kantona

Zenica, januar 2025. godine

1. UVOD

Godišnjim planom rada Ministarstva za 2024. godinu predviđena je izrada dokumenta **“Informacija o stanju u oblasti zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona”**.

Pri izradi Informacije korišteni su podaci Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, Federalnog zavoda za zapošljavanje, Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona, kao i podaci dostavljeni od strane gradova/općina sa područja kantona.

U Informaciji su obrađeni podaci o zaposlenosti i nezaposlenosti za period 2022.-2024. godina i dati podaci koji ilustriraju stanje u oblasti zapošljavanja na području Kantona. Za 2024. godinu, obrađeni su podaci zaključno sa mjesecom oktobrom.

Na području Zeničko-dobojskog kantona prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, sa 30.06.2023. godine, procjena ukupnog broja stanovnika je 350.778 od čega je 52.091 starosti od 0-14 godina, 240.758 od 15-64 godine i 57.929 starijih od 65 godina, dok je prema konačnim rezultatima popisa stanovništva provedenog 2013. godine, koji su objavljeni 01.07.2016. godine od strane Federalnog zavoda za statistiku, broj stanovništva na području Zeničko-dobojskog kantona 364.433.

Broj stanovnika na području Zeničko-dobojskog kantona se od posljednjeg zvaničnog popisa stanovništva 2013. godine do sredine 2023. godine smanjio za 13.655, dok je u odnosu na 30.06.2022. godine taj broj veći za 6.178 stanovnika.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku prosječan broj zaposlenih za 2023. godinu je bio 83.022 osobe, a najveći broj u prerađivačkoj industriji 26.748 osoba, trgovini na veliko i malo 12.630, te obrazovanju 7.369 osoba. Prosječna neto plaća u 2023.godini je bila 1.076 KM, dok je u 2024. godinu za mjesec septembar 2024. godine, prosječna plaća isplaćena na području Kantona iznosila je 1.191,00 KM.

Najveće prosječne plaće u 2023. godini su bile u proizvodnji i snadbijevanu električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija - 1.858 KM, djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite – 1.557 KM, javna uprava i odbrana-1.528 KM, vađenje rude i kamena – 1.509, te finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja 1.507 KM,.

Najveće prosječne plaće su bile u Varešu – 1.389 KM, Kaknju - 1.349 KM, Brezi – 1.223 KM, te Gradu Zenica – 1.198 KM. U 2023. godini, prosječna neto plaća na području Zeničko-dobojskog kantona porasla 11,85% dok je u 2023. godini rast iznosio 12,12%.

Zaključno sa decembrom 2023. godine na području Kantona evidentirano je 48.831 osoba koja traži posao od čega je 30.126 žena. Broj nezaposlenih osoba u oktobru 2024. godine iznosio je 46.619 osoba, a od čega 29.178 žena. Broj nezaposlenih manji je za 2.212 osoba u odnosu na 2023. godinu.

2. STRUKTURA TRŽIŠTA RADA I ZAPOSLENOST

U Zeničko-dobojskom kantonu i dalje je izražen problem nezaposlenosti i niskog životnog standarda što usložnjava ekonomsko-socijalni status građana. Ukupno stanje i mogućnosti zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu su u direktnoj vezi sa ukupnim političkim, ekonomskim i socijalnim prilikama u Bosni i Hercegovini.

Složenost situacije na tržištu rada definirana je strukturom nezaposlenih osoba s obzirom da su na evidenciji nezaposlenih uglavnom osobe koje se teže zapošljavaju, kao što su dugoročno nezaposlene osobe, osobe bez kvalifikacije ili radnog iskustva i slično.

I – Zaposlenost i plaće

Očuvanje postojećih radnih mjesta i stvaranje ambijenta za nova zapošljavanja, posebno zapošljavanja mladih osoba, te prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručno osposobljavanje nezaposlenih i dalje su jedan od strateških ciljeva Ministarstva.

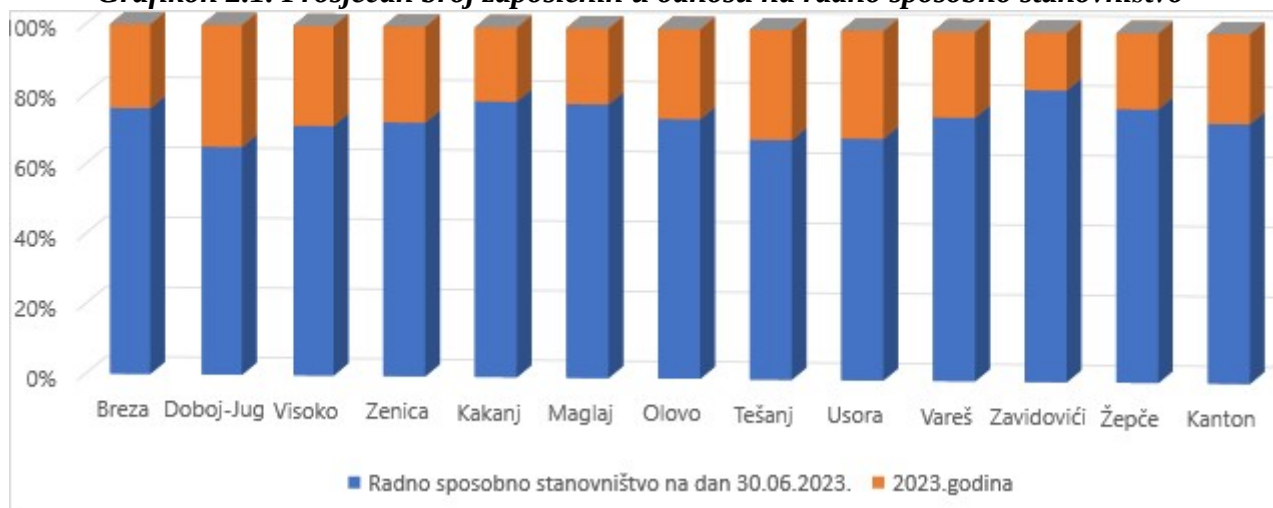
Prema istom izvoru, radno sposobno stanovništvo u Zeničko-dobojskom kantonu u 2023. godini broji 240.758 stanovnika (osobe od 15-64 godine). Radnu snagu ili ekonomski aktivno stanovništvo u ovom periodu (zaposleni i nezaposleni na evidenciji Službe za zapošljavanje) činilo je 136.540 osoba. Stopa aktivnosti iznosi 56,71%. Stopa aktivnosti stanovništva je za 1,82% veća u odnosu na 2022. godinu, međutim, i broj radno sposobnog i aktivnog stanovništva je manji u odnosu na 2022. godinu za 2.566 osoba.

Najveći postotak broja zaposlenih u radno sposobnom stanovništvu je u općini Doboj-Jug 53% te je manji za 2% u odnosu na 2022. godinu, zatim u Tešnju 45% i Usori 44%, dok je najmanji u Zavidovićima 20% te Kakanju 27%, a zatim Maglaju i Žepču sa po 28%. Na nivou Kantona taj postotak iznosi 34% iako posljednjih godina broj zaposlenih na nivou Kantona premašuje broj nezaposlenih, veliki je broj onih koji nisu aktivni na tržištu rada, odnosno ne .

Tabela 2.1. Index prosječnog broja zaposlenih u odnosu na radno sposobno stanovništvo u 2023. godini (izvor: Federalni zavod za statistiku)

Grad/općina	Radno sposobno stanovništvo na dan 30.06.2023.	Prosječan broj zaposlenih	Index
		2023.godina	
Breza	8.819	2.740	31%
Doboj-Jug	2.890	1.543	53%
Visoko	25.875	10.359	40%
Zenica	72.449	27.408	38%
Kakanj	24.946	6.756	27%
Maglaj	15.273	4.298	28%
Olovo	5.715	1.949	34%
Tešanj	30.656	13.890	45%
Usora	4.594	2.030	44%
Vareš	4.617	1.519	33%
Zavidovići	23.844	4.709	20%
Žepče	21.080	5.821	28%
Kanton	240.758	83.022	34%

Grafikon 2.1. Prosječan broj zaposlenih u odnosu na radno sposobno stanovništvo

U 2023. godini u FBiH ostvaren je prosječan broj od 536.486 zaposlenih osoba, što je u odnosu na isti period prethodne godine više za 0,15% ili 821 zaposlena osoba više, što ukazuje na određenu stagnaciju što se tiče zaposlenosti na nivou Federacije BiH.

U Zeničko-dobojskom kantonu, prema mjestu prebivališta, u 2023. godini broj zaposlenih iznosio je 87.709 što je u odnosu na prethodnu godinu više za 682 osobe ili 0,78%. Broj zaposlenih Zeničko-dobojskog kantona učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH sa 16,35%.

Tržište rada na području Zeničko-dobojskog kantona je podložno stalnim promjenama, te je bitno zadržati pozitivan trend u odnosu na broj novoprijavljenih i brisanih osoba na evidenciji nezaposlenih.

Obzirom na broj stanovnika, te da je broj osoba koje završavaju srednje i visokoškolsko obrazovanje na području Kantona veliki, i dalje zabrinjava činjenica da je od 17.993 novoprijavljenih osoba na evidenciju, njih 12.670 kojima je prestao radni odnos i koje su evidentirane na spisak nezaposlenih do oktobra 2024. godine. Nasuprot tome, broj brisanih sa evidencije nezaposlenih je 19.610 osoba, od čega je zbog zaposlenja brisano 14.069 osoba zaključno sa oktobrom 2024. godine.

Tabela 2.2. Broj novoprijavljenih i odjavljenih osoba sa evidencije do kraja oktobra 2024. godine

2024. godina	Novoprijavljeni na evidenciju	Prijavljeni po prestanku radnog odnosa	Brisani sa evidencije	Brisani zbog zaposlenja	Ukupan broj nezaposlenih
Januar	1.761	1.406	1.712	1.257	48.961
Februar	1.510	1.119	1.685	1.095	48.170
Mart	1.459	1.090	1.944	1.344	47.685
April	1.561	1.227	2.144	1.478	47.102
Maj	1.381	1.073	2.115	1.437	46.368
Juni	2.394	1.195	1.464	1.088	47.298
Juli	2.159	1.358	2.093	1.570	47.364
Avgust	2.120	1.632	1.930	1.399	47.554
Septembar	1.732	1.228	2.600	2.104	46.686
Oktobar	1.856	1.342	1.923	1.297	46.619
UKUPNO	17.933	12.670	19.610	14.069	

Najveći broj novoprijavljenih osoba zbog prestanka radnog odnosa u 2024. godini je u avgustu mjesecu, 1.632 osobe, dok je najveći broj brisanih zbog zaposlenja u septembru 2.104 osoba te julu 1.570 osoba.

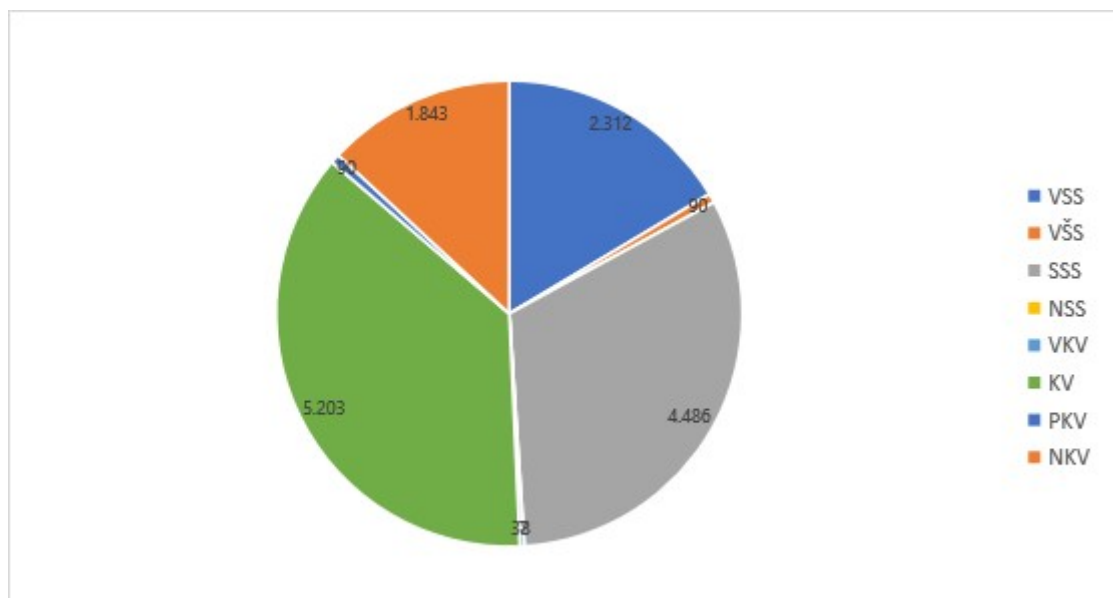
Kada posmatramo kvalifikacionu strukturu zapošljavanja na području Zeničko-dobojskog kantona, do oktobra 2024. godine, najviše je zaposleno kvalifikovanih osoba (KV), ukupno 5.203 osobe, te osoba sa srednjom stručnom spremom, njih 6.246. Potom slijede osobe sa visokom stručnom spremom, ukupno 4.486.

Najviše osoba je zaposleno u septembru mjesecu (2.104 osoba) kao rezultat mjera sufinansiranja zapošljavanja koje su ponovo pokrenute stabilizovanjem stanja na tržištu rada i zaključivanja ugovora o radu u području obrazovanja. Ono što se može istaknuti kao pozitivan trend jeste sve veći broj NKV osoba koje se zapošljavaju, s obzirom na činjenicu da spadaju u kategoriju teže zapošljivih osoba.

Tabela 2.3. Broj brisanih sa evidencije zbog zaposlenja u 2024. godini - po stručnoj spremi

BROJ ZAPOSLENIH SA EVIDENCIJE											
STRUČNA SPREMA	JANUAR	FEBRUAR	MART	APRIL	MAJ	JUNI	JULI	AVGUST	SEPTEMBAR	OKTOBAR	UKUPNO
VSS	233	162	185	161	161	108	152	250	744	156	2.312
VŠS	10	2	10	5	5	6	5	7	37	3	90
SSS	379	354	444	494	508	362	585	424	519	417	4.486
NSS		2	1				1	2		1	7
VKV	2	4	2	5	4	4	4	2	7	4	38
KV	469	411	497	615	546	420	603	526	587	529	5.203
PKV	5	8	10	11	8	6	14	8	10	10	90
NKV	159	152	195	187	205	182	206	180	200	177	1.843
	1.257	1.095	1.344	1.478	1.437	1.088	1.570	1.399	2.104	1.297	14.069

Grafikon 2.2. Ukupan broj zaposlenih sa evidencije po stručnoj spremi u 2024. godini

Zeničko-dobojski kanton jedan je od tri najveća učesnika u ukupnoj privrednoj aktivnosti u Federaciji, ali taj podatak ne prati i visina prosječne plaće po kantonima, te nižu prosječnu neto plaću ima samo Srednjobosanski kanton (po zadnjim objavljenim podacima od strane Federalnog Zavoda za statistiku).

Tabela 2.4. Prosječna neto plaća po kantonima

Kanton	Prosječna neto plaća		Index
	2023	IX/2024	
Unsko - sanski	1.157	1.260	108,90%
Posavski	1.153	1.259	109,19%
Tuzlanski	1.161	1.270	109,39%
Zeničko – dobojski	1.076	1.191	110,69%
Bosansko - podrinski	1.225	1.321	107,84%
Srednjobosanski	1030	1.134	110,10%
Hercegovačko - neretvanski	1.327	1.408	106,10%
Zapadno - hercegovački	1.130	1.231	108,94%
Kanton Sarajevo	1.558	1.688	108,34%
Kanton 10	1.168	1.259	107,79%
Federacija BiH	1.261	1.369	108,56%

Prosječna plaća Kantona iznosi 86,99% prosječne plaće na nivou Federacije i manja je za 179,00 KM od federalne, a najveća prosječna plaća je u Kantonu Sarajevo i veća je za 41,73% od plaće u našem kantonu, odnosno za 497,00 KM. U 2024. godini se bilježi porast prosječne plaće na nivou Kantona, te je u septembru 2024. godine za 10,68% veća u odnosu na decembar 2023. godine.

Zeničko-dobojski kanton je nosilac razvoja privrede u Federaciji Bosne i Hercegovine s obzirom da su metalurgija i metaloprerađivačka, proizvodnja energije, rudarstvo, šumarstvo i drvoprerađivačka industrija, građevinarstvo i prehrambena industrija najrazvijenije industrijske grane. Skoro 80 % ukupnih privrednih aktivnosti u oblasti proizvodnje i izvoza čine velika i srednja preduzeća.

U prilog razvijenost prerađivačke industrije govori i sam podatak da je i u 2023. godini najveći broj zaposlenih, njih 26.748 bio upravo u ovoj djelatnosti, što čini 32,21% ukupnog broja zaposlenih na području Kantona.

Tabela 2.5. Prosječan broj zaposlenih po djelatnostima u 2023. godini *

Oznaka	Djelatnost	Prosječan broj zaposlenih u 2023. godini	Udio u %
A	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	2.157	2,60%
B	Vađenje ruda i kamena	3.658	4,41%
C	Prerađivačka industrija	26.748	32,22%
D	Proiz.snbd./opskrba elekt.energ. gasom/plinom, parom i klimatizacija	1.255	1,51%
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1.187	1,43%
F	Građevinarstvo	3.991	4,81%
G	Trgovina na veliko i trgovina na malo; popravak motonih vozila i motocikla	12.630	15,21%
H	Prijevoz i skladištenje	3.866	4,66%
I	Djelatnosti pružanja smještaja te priprema i usluživanje hrane (hotelijersko ugostiteljstvo)	3.496	4,21%
J	Informacije i komunikacije	841	1,01%
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	995	1,20%
L	Poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne djelatnosti	234	0,28%
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.900	2,29%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1.153	1,39%
O	Javna uprava i odbrana/obrana; obavezno socijalno osiguranje	4.332	5,22%
P	Obrazovanje	7.369	8,88%
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	4.824	5,81%
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1.080	1,30%
S	Ostale uslužne djelatnosti	1.306	1,57%
	UKUPNO*	83.022	100

* Federalni zavod za statistiku broj zaposlenih evidentira po sjedištu poslodavca, dok Porezna uprava Federacije BiH broj zaposlenih evidentira po prebivalištu zaposlene osobe

Komparacija prosječnog broja zaposlenih i prosječne plaće u Zeničko-dobojskom kantonu u periodu 2020-2023. godina (izvor: Federlni zavod za statistiku)

II - Podaci o indexu starenja na području Kantona sa osvrtom na prosječne penzije i broj upisanih učenika u osnovne i srednje škole

Ukupan broj stanovnika u Zeničko - dobojskom kantonu, prema procjenama Federalnog zavoda za statistiku, sredinom 2023. godine iznosio je 350.778, što čini 16,31% ukupnog broja stanovnika u FBiH. Od tog broja 176.563 ili 50,33% je žena. Broj stanovnika u Zeničko - dobojskom kantonu manji je za 1.336 ili 0,6% u odnosu na 2021. godinu. U periodu 2018.-2022. godine broj stanovnika je prosječno godišnje opadao za 0,37%.

Od ukupnog broja stanovnika u 2023. godini, populacija 0-14 godina čini 14,85%, radno sposobna populacija 15-64 čini 68,64%, dok populacija starija od 65 godina čini 16,51% broja stanovnika kantona. U periodu 2019.-2023. godine populacija djece od 0-14 se smanjila za 6,23%.

Broj učenika upisanih u osnovne škole na području Kantona u školskoj 2023/2024. godini je iznosio 30.540, što je za 2.158 učenika manje u odnosu na školsku 2019/2020. godinu, a broj učenika upisanih u srednje škole u školskoj 2023/2024. godini je iznosio 11.998, što je za 690 učenika manje u odnosu na školsku 2019/2020. godinu, ali se u odnosu na školsku 2022/2023. godinu povećao broj za 123 učenika upisana u srednje škole.

Indeks starenja stanovništva u Zeničko - dobojskom kantonu u 2023. godini iznosio je 118, što ukazuje na to da je populacija ušla u fazu intenzivnog starenja koja se odražava u rastućem udjelu starijih osoba zajedno sa padom udjela radno sposobnog stanovništva.

Stopa nataliteta u ZDK-u u 2023. godini iznosila je 8,4‰, a stopa opšteg mortaliteta 9,7‰. U 2023. godini broj živorođenih je i dalje manji od broja umrlih.

Prirodni priraštaj u ZDK-u dalje ima negativan trend i u 2023. godini i iznosio je -439. Stopa prirodnog priraštaja iznosila je -1,3‰ i nešto je viša u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosila -2,0‰. Vitalni indeks koji predstavlja odnos živorođenih i umrlih na 100 stanovnika iznosio je 87.

Broj penzionera u ZDK-u na kraju decembra 2023. godine iznosio je 62.618 ili 17,6% ukupnog broja penzionera u FBiH. Broj penzionera u ZDK-u se povećao za 484 ili 0,8% u odnosu na prethodnu godinu. Broj penzionera u ZDK-u na kraju izvještajne godine čini 17,9% ukupnog stanovništva kantona. U posmatranom periodu 2019.-2023. godine broj penzionera se prosječno godišnje smanjivao za 0,1%.

Broj zaposlenih na jednog penzionera u ZDK-u na kraju 2023.g. iznosi 1,3 i ostao je isti u odnosu na prethodnu godinu.

Prosječna isplaćena penzija u ZDK-u na kraju 2023. godine iznosila je 626 KM što je više za 21,1% u odnosu na prethodnu godinu. Prosječna penzija ZDK-a čini 107,4% prosjeka FBiH.

U posmatranom periodu 2019.-2023. godine isplaćena penzija se prosječno godišnje povećavala za 9,4%, a broj korisnika starosne penzije u ZDK-u na kraju 2023. godine iznosio je 37.558 i povećao se za 3,7%, dok je broj invalidskih penzija iznosio 7.405 i manji je za 2,8%, broj porodičnih penzija koji je iznosio 18.340 i veći je za 0,2% u odnosu na prethodnu godinu.

III – Učešće kantona u prikupljanju javnih prihoda i vanjskotrgovinskom poslovanju

Podaci o prikupljenim prihodima

U Zeničko - dobojskom kantonu u 2022. godini prikupljeni su porezi na dohotke fizičkih lica u iznosu od 95,2 miliona KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 19%.

Porezi na dohotke fizičkih lica po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u Zeničko dobojskom kantonu iznose 271 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 19,38% i što je 81% u odnosu na prosjek FBiH.

Broj registrovanih poslovnih subjekata

Ukupan broj poslovnih subjekata u ZDK-u na kraju 2023. godine iznosio je 16.195 ili 13,0% ukupnog broja poslovnih subjekata u FBiH. Broj poslovnih subjekata u ZDK-u veći je za 729 ili 4,7% u odnosu na 2022. godinu.

Broj pravnih osoba u ZDK-u na kraju 2023. godine iznosio je 7.188 i u odnosu na prethodnu godinu veći je za 228 ili 3,3%. Broj pravnih lica ZDK-a učestvuje u ukupnom broju registrovanih pravnih lica u FBiH sa 10,7%. U izvještajnoj godini najviše registrovanih pravnih lica gledano po djelatnostima bilo je u trgovini na veliko 21,3%, u ostalim uslužnim djelatnostima 17,3% i u prerađivačkoj industriji 15,1%.

Broj fizičkih osoba – obrtnika u ZDK-u na kraju 2023. godine iznosio je 9.007 i u odnosu na prethodnu godinu veći je za 501 ili 5,9%. Broj registrovanih fizičkih lica - obrtnika ZDK-a učestvuje u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica – obrtnika u FBiH sa 15,9%. U posmatranoj godini najviše registrovanih fizičkih lica gledano po djelatnostima bilo je u djelatnostima pružanja smještaja trgovini na veliko i malo 22,2,0%, u prerađivačkoj industriji 15,7% i poljoprivredi, šumarstvu i ribolovu 12,9%.

Pokrivenost uvoza izvozom

Izvoz ostvaren u ZDK-u u 2023. godini iznosio je 2.108 miliona KM ili 18,9% ukupnog izvoza FBiH. Izvoz ostvaren u izvještajnoj godini je za 8,4% manji u odnosu na 2022. godinu.

Uvoz ostvaren u ZDK-u u 2023. godini iznosio je 2.398 miliona KM ili 12,2% ukupnog uvoza FBiH. Uvoz ostvaren u izvještajnoj godini je za 7,5% manji u odnosu na 2022. godinu.

Trgovinski bilans u ZDK-u u 2023. godinu zabilježio je deficit u iznosu od 290 miliona KM i bilježi povećanje od 616 hiljada u odnosu na prethodnu godinu. Procenat pokrivenosti uvoza izvozom iznosio je 87,9% i manji je za 0,9 procentnih poena u odnosu na 2022. godinu.

Tabela 7.2.6. Osnovni indikatori razvoja Zeničko-dobojskog kantona u odnosu na FBiH 2022-2023. godina (Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja)

Indikatori	Federacija BiH		Zeničko-dobojski kanton		Učešće kantona u FBiH	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Stanovništvo (proc.sred.god)	2.156.846	2.150.054	352.114	350.778	0,2	16,3%
Indeks starenja stanovništva	127	133	113	118	-	-
Stopa prirodnog priraštaja u ‰	-3,1	-1,9	-2,0	-1,3	-	-
Stopa ukupnog fertiliteta u ‰	33,0	31,6	37,8	37,1	-	-
Stopa registrovane zaposlenosti u ‰	36	36,3	33,5	34,5%	-	-
Stopa registrovane aktivnosti u ‰	55,5	55,5	55,0	55,5%	-	-
Radno sposobno stanovništvo (15- 64)	1.486.833	1.475.596	242.860	240.758	0,2	16,3%
Prosječan broj zaposlenih osoba	535.665	535.659	82.740	83.022	0,2	15,5%
Prosječan broj nezaposlenih osoba	289.912	277.160	50.936	50.589	0,2	18,3%
Prosječan broj nezaposlenih mladih	33.736	30.861	5.680	5.864	0,2	19,0%
Stopa registrovane nezaposlenosti u ‰	35,1	33,9	38,1	37,9%	-	-
Prosječna neto plaća u KM	1.114	1.261	962	1.076	0,9	85,3%
Indeks industrijske proizvodnje	101,2	95,8	97,3	90	-	-
Broj penzionera	434.167	355.979	62.134	62.618	0,1	17,6%
Prosječna penzija u KM	483	583	516	626	1,1	107,4%
Broj poslovnih subjekata	120.307	124.169	15.466	16.195	0,1	13,0%
Izvoz robe - u mil KM	12.106.706	11.163,65	2.302,75	2.108,45	0,2	18,9%
Uvoz robe - u mil KM	20.395.216	19.733,31	2.592,03	2.398,34	0,1	12,2%
Trgovinski bilans u mil KM (deficit)	-8.288	-8.569,65	-289,28	-289,90	0,0	3,4%
Pokrivenosti uvoza izvozom u ‰	59,4	56,6	88,8	87,9%		-
Porezi na dohotke fizičkih lica u mil. KM	637	721,8	80	95,2	0,1	13,2%
Porezi na dohotke P/C	296	336	227	271	0,8	81%

3. NEZAPOSLENOST NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Prosječan broj nezaposlenih osoba u Kantonu u 2023. godini iznosio je 50.589 ili 18,3% od ukupnog broja nezaposlenih osoba u FBiH. Od tog broja, u prosjeku, 30.493 ili 60,3% je nezaposlenih žena. Broj nezaposlenih osoba se smanjio za 347 ili 0,7% u odnosu na 2022. godinu. U periodu 2019.-2023. godine broj nezaposlenih osoba se prosječno godišnje smanjivao za 2,4%. Broj nezaposlenih žena u 2023.godini manji je za 145 ili 0,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Smanjenje broja nezaposlenih osoba registrirano je u svim kantonima FBiH u 2023. godini, a najveće smanjenje zabilježeno je u Unsko-sanskom kantonu za 9,2%, Bosansko-podrinjskom za 8,8% i Hercegovačko-neretvanskom kantonu za 8,8%, dok je najmanje smanjenje zabilježeno u Zeničko-dobojskom kantonu za 0,7% u odnosu na prethodnu godinu.

Kada je u pitanju broj nezaposlenih žena po kantonima FBiH u 2023. godini najviši broj zabilježen je u Tuzlanskom kantonu 42.325 ili 15,3%, Kantonu Sarajevo 32.619 ili 11,8% i Zeničko-

dobojskom kantonu 30.493 ili 11,0% dok je najmanje nezaposlenih žena zabilježeno u Bosansko - podrinjskom kantonu 1.646 ili 0,6% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih osoba u FBiH.

Prosječan broj nezaposlenih mladih osoba (15-24) po kantonima FBiH u 2023. godini najviši je u Tuzlanskom kantonu 2,8%, Zeničko-dobojskom 2,1% i Kantonu Sarajevo 1,6%, dok je najmanji postotak nezaposlenih mladih u Posavskom i Bosansko-podrinjskom kantonu 0,1% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih osoba u FBiH.

Kada je u pitanju broj nezaposlenih mladih žena (15-24) po kantonima FBiH u 2023. godini najviši je u Tuzlanskom kantonu 2,8%, Zeničko-dobojskom 2,0% i Srednjobosanskom kantonu 1,5%. na ukupan broj nezaposlenih žena u FBiH.

Tabela 3.1. Komparacija nezaposlenosti po kantonima u FBiH

Kanton	2020.	2021.	2022.	2023	10/2024	2023/2019	% 2023/2020
Kanton Sarajevo	63.496	57.965	55.380	51.232	48.252	-15.244	76%
Hercegovačko-neretvanski	31.807	29.811	27.420	25.401	24.145	-7.662	76%
Tuzlanski	76.878	70.301	68.894	64.488	60.537	-16.341	79%
Srednjobosanski	34.685	32.506	31.018	30.119	29.668	-5.017	86%
Zeničko-dobojski	56.159	52.365	52.147	50.589	46.619	-9.540	83%
Zapadnohercegovački	11.268	10.854	10.671	10.122	9.775	-1.493	87%
Bosansko-podrinjski	3.331	3.159	2.966	2.797	2.488	-843	75%
Posavski	4.253	3.998	3.893	3.716	3.478	-775	82%
Kanton 10	6.385	6.132	5.754	5.578	5.396	-989	85%
Unsko-sanski	34.982	32.626	29.458	27.862	25.917	-9.065	74%
Federacija BiH	323.244	299.717	287.601	271.904	256.275	-66.969	79%

Fluktuacija radne snage i broja nezaposlenih na području Zeničko-dobojskog kantona

Tabela 3.2. Broj zaposlenih osoba u inostranstvu sa evidencije Službe

Mjesec/godina	Broj zaposlenih osoba u inostranstvu sa evidencije Službe
01/2024	63
02/2024	44
03/2024	61
04/2024	139
05/2024	122
06/2024	95
07/2024	95
08/2024	64
09/2024	46
10/2024	45
Ukupno	774

Trend na iseljavanju radno sposobnog stanovništva nastavljen je i u 2024. godini, te je do kraja oktobra mjeseca, sa područja Zeničko-dobojskog kantona u inostranstvu zaposleno 774 osoba sa evidencije nezaposlenih.

Ovaj podatak se se odnosi na lica koja su prije zaposlenja u inostranstvu bila na evidenciji za zapošljavanje. Tačan broj stvarno iseljenih se ne može utvrditi s obzirom da postoji i određen broj lica koja odlaze iz radnog odnosa, odnosno lica koja nisu bila na evidenciji Službe, kao i porodice osoba koje su zaposlene u inostranstvu, a nisu otišle posredovanjem radne vize.

S druge strane, u 2024. godini, do kraja oktobra, na području Zeničko-dobojskog kantona je izdato 428 radnih dozvola stranim državljanima.

Tabela 3.3. Fluktucija radne snage u 2024. godini

Mjesec/ godina	Novoprijavljena lica koja traže posao	Broj lica brisanih iz evidencije	Fluktucija
01/2024	1.761	1.712	49
02/2024	1.510	1.685	-175
03/2024	1.459	1.944	-485
04/2024	1.561	2.144	-583
05/2024	1.381	2.115	-734
06/2024	2.394	1.464	930
07/2024	2.159	2.093	66
08/2024	2.120	1.930	190
09/2024	1.732	2.600	-868
10/2024	1.856	1.923	-67
Ukupno	17.933	19.610	-1.677

U 2024. godini prema podacima Službe, u Zeničko-dobojskom kantonu ukupno je novoprijavljeno 17.933 lica, dok je broj brisanih lica sa evidencije 19.610. Trend pada nezaposlenosti, odnosno većeg broja brisanih lica sa evidencije je prisutan kroz sve mjesece, osim januara, juna, jula i avgusta kada je bio veći broj novoprijavljenih na evidenciju od broja brisanih lica sa evidencije. Od ukupnog broja brisanih lica sa evidencije njih 14.069, odnosno 71.74 %, je stupilo u radni odnos, dok su ostali brisani po drugim osnovama.

U 2024. godini ukupno je na evidenciju nezaposlenih prijavljeno 12.670 osoba po prestanku radnog odnosa ili 70,65% .

Tabela 3.4. Fluktucija radne snage u 2024. godini – sa ukupnim brojem nezaposlenih i osnovom prijave/odjave sa evidencije

2024. godina	Novoprijavljeni na evidenciju	Prijavljeni po prestanku radnog odnosa	Brisani sa evidencije	Brisani zbog zaposlenja	Ukupan broj nezaposlenih
Januar	1.761	1.406	1.712	1.257	48.961
Februar	1.510	1.119	1.685	1.095	48.170
Mart	1.459	1.090	1.944	1.344	47.685
April	1.561	1.227	2.144	1.478	47.102
Maj	1.381	1.073	2.115	1.437	46.368
Juni	2.394	1.195	1.464	1.088	47.298
Juli	2.159	1.358	2.093	1.570	47.364
Avgust	2.120	1.632	1.930	1.399	47.554
Septembar	1.732	1.228	2.600	2.104	46.686
Oktobar	1.856	1.342	1.923	1.297	46.619
UKUPNO	17.933	12.670	19.610	14.069	

Posmatrajući period 2021.-2024. godina može se zaključiti da je stopa nezaposlenosti u odnosu na radno aktivno stanovništvo u ranijim periodima bila u konstantnom opadanju. Iz tabele

3.4., prema dostavljenim podacima od strane JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona je vidljivo da u 2023. godini nije bilo većih oscilacija u broju zaposlenih.

Udio nezaposlenosti u radno aktivnom stanovništvu na području Kantona je u oktobru mjesecu 2024. godine za 1,16% manji u odnosu na decembar 2023. godine, te se također može primijetiti trend smanjenja ukupnog broja radno aktivnog stanovništva za 1.801 osobu, što dugoročno može predstavljati problem u smislu da se konstantno smanjuje broj stanovnika u kategoriji koja je nosioc aktivnosti privrede.

Tabela 3.5.: Pregled zaposlenosti i nezaposlenosti

Mjesec	Zaposleni	Nezaposleni	Radno aktivno stanovništvo	% nezaposlenosti u radno aktivnom stanovništvu
12/2022.	87.027	52.079	139.106	37,44%
12/2023.	87.709	48.831	136.540	35,76%
01/2024	87.182	48.961	136.143	35,96%
02/2024	87.083	48.170	135.253	35,61%
03/2024	87.290	47.685	134.975	35,33%
04/2024	87.323	47.102	134.425	35,04%
05/2024	87.738	46.368	134.106	34,58%
06/2024	87.730	47.298	135.028	35,03%
07/2024	87.956	47.364	135.320	35,00%
08/2024	87.122	47.554	134.676	35,31%
09/2024	88.246	46.686	134.932	34,60%
10/2024	88.120	46.619	134.739	34,60%

Napomena: Broj zaposlenih u ovoj tabeli 3.4. je prema podacima Porezne uprave, odnosno prema prebivalištu zaposlene osobe, dok je u prethodnim tabelama korišten podatak Federalnog zavoda za statistiku, te se isti odnosi na broj zaposlenih po sjedištu poslodavca.

U novembru 2024. godine na području Zeničko-dobojskog kantona na evidenciji nezaposlenih najveći broj je kvalifikovane radne snage i to 32.410, dok je nekvalifikovanih 14.209. S obzirom da nekvalifikovana radna snaga ulazi u teško zapošljivu skupinu, Vlada Zeničko-dobojskog kantona podržava projekte prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja, te je oformljeno i Vijeće za obrazovanje odraslih s ciljem poduzimanja koraka ka izradi sistemskih rješenja za obrazovanje i prekvalifikaciju osoba iz teško zapošljivih skupina, a u skladu sa stvarnim potrebama na tržištu rada.

Ministarstvo u saradnji sa Privrednom komorom Zeničko-dobojskog kantona, kontinuirano od 2019. godine radi na realizaciji zajedničkih projekata po osnovu Memoranduma o saradnji - Sinergijom do lakšeg zapošljavanja u Zeničko-dobojskom kantonu, koji za cilj imaju sufinansiranje programa obuke i zapošljavanja nezaposlenih osoba kroz prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručna osposobljavanja za potrebe poznatih poslodavaca.

Kada se govori o teritorijalnoj nezaposlenosti, najveći broj registrovane nezaposlenosti je na području grada Zenice, gdje je od 15.582 osoba, najviše nezaposlenih sa KV stručnom spremom 5.369 osoba, 4.346 osoba je sa srednjom stručnom spremom i NKV i 4.325. Najmanji broj nezaposlenih je na području općine Usora, njih 523.

Tabela 3.6. Kvalifikaciona struktura nezaposlenih po općinama – oktobar 2024. godine

Grad/općina	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV	UKUPNO
Breza	73	8	485	3	0	431	23	312	1.335
Doboj-Jug	17	0	141	0	1	205	7	186	557
Kakanj	337	23	1.215	0	13	1.891	109	1.495	5.083
Maglaj	101	4	566	0	5	989	83	1.243	2.991
Olovo	49	5	351	1	1	291	9	396	1.103
Tešanj	209	15	1.053	6	14	1.940	108	1.644	4.989
Usora	18	0	93	0	1	208	8	195	523
Vareš	26	3	165	3	2	201	8	181	589
Visoko	348	27	1.299	0	10	2.129	29	1.531	5.373
Zavidovići	198	12	1.275	0	6	1.917	83	1.535	5.026
Zenica	947	70	4.346	58	67	5.369	400	4.325	15.582
Žepče	121	8	821	0	4	1.242	106	1.166	3.468
	2.444	175	11.810	71	124	16.813	973	14.209	46.619

Tabela 3.7. Udio nezaposlenosti po stepenu stručne spreme – oktobar 2024. godine

Stepen stručnog obrazovanja	2022. godina (stanje 31.12.)		2023. godina (stanje 31.12.)		10.2024. godina	
	NO	% Udio	NO	% Udio	NO	% Udio
Visoko stručno obrazovanje (VSS)	2.939	6%	2.678	5%	2.444	5%
Više stručno obrazovanje (VŠ)	215	0%	196	0%	175	0%
Srednje stručno obrazovanje (SSS)	13.022	25%	12.169	25%	11.810	25%
Niže stručno obrazovanje (NSS)	87	0%	71	0%	71	0%
Visokokvalifikovani radnik (VKV)	172	0%	131	0%	124	0%
Kvalifikovani radnik (KV)	19.082	37%	17.654	36%	16.813	36%
Priučeni-polukvalifikovan radnik (PK)	1.142	2%	1.054	2%	973	2%
Nekvalifikovani radnik (NK)	15.420	30%	14.878	30%	14.209	30%
UKUPNO	52.079		48.831		46.619	

Posmatrajući 2022. godinu i oktobar 2024. godine udjeli kvalifikacionih struktura se nisu bitnije mijenjali, odnosno broj nezaposlenih po svim kvalifikacionim strukturama se smanjivao srazmjerno smanjenju ukupnog broja nezaposlenih. Osobe sa srednjom stručnom spremom su imale sporiji pad broja nezaposlenih u odnosu na ostale kvalifikacione skupine.

Broj nezaposlenih koji prvi put traže zaposlenje u oktobru 2024. godine je bio 17.438 osoba od čega je 11.772 žene. Najbrojnije su osobe sa NKV strukom (6.661 osoba), KV (5.309 osoba) i završenom srednjom školom SSS (4.117 osoba). Zbog navedenog strateški cilj programa rada Ministarstva i u 2024. godini će biti usmjeren na aktivnosti kojima se stvara ambijent za zapošljavanje i samozapošljavanje mladih nezaposlenih osoba, a naročito na aktivnosti sufinansiranja prvog zapošljavanja i poticanju samozapošljavanja, koliko to bude finansijski dopustivo.

Tabela 3.8. Broj nezaposlenih osoba koji prvi put traže zaposlenje u 2024. godini

Mjesec	Ukupno	od toga žena	PO STEPENU STRUČNOG OBRAZOVANJA							
			VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV
Januar	12.019	8.654	687	14	2.756	15	2	3.404	258	4.883
Februar	18.190	12.248	890	53	4.123	31	34	5.533	483	7.043
Mart	17.942	12.106	865	53	4.065	30	33	5.436	466	6.994
April	17.640	11.952	832	53	3.964	30	29	5.331	464	6.937
Maj	17.311	11.776	789	51	3.842	30	29	5.229	459	6.882
Juni	18.012	12.036	772	51	4.340	29	30	5.497	455	6.838
Juli	18.049	12.055	827	49	4.336	29	27	5.545	447	6.789
Avgust	17.893	11.991	839	49	4.254	28	28	5.487	445	6.763
Septembar	17.662	11.844	810	50	4.173	28	28	5.415	440	6.718
Oktobar	17.483	11.772	859	49	4.117	27	28	5.309	433	6.661

Tabela 3.9. Pregled nezaposlenih osoba, u odnosu na starosnu i spolnu strukturu

Godine starosti	Spol	2022. godina		2023. godina		10.2024. godina	
		NO	Index	NO	Index	NO	Index
od 15-19 god.	Svega	1.631	3%	1.503	3%	1422	3%
	Žena	769	2%	753	2%	672	1%
od 20-24 god.	Svega	4.951	10%	4.147	8%	3.862	8%
	Žena	2.933	9%	2.550	5%	2.383	5%
od 25-29 god.	Svega	6.043	12%	5.662	12%	5.368	12%
	Žena	4.169	13%	4.030	8%	3.873	8%
od 30-34 god.	Svega	5.575	11%	4.786	10%	4.414	9%
	Žena	3.938	13%	3.476	7%	3.212	7%
od 35-39 god.	Svega	5.693	11%	5.311	11%	4.840	10%
	Žena	3.895	12%	3.726	8%	3.433	7%
od 40-44 god.	Svega	5.409	10%	5.181	11%	4.894	10%
	Žena	3.415	11%	3.335	7%	3.270	7%
od 45-49 god.	Svega	5.867	11%	5.503	11%	5.146	11%
	Žena	3.440	11%	3.286	7%	3.200	7%
od 50-54 god.	Svega	5.987	12%	5.889	12%	5.646	12%
	Žena	3.358	11%	3.323	7%	3.235	7%
od 55-59 god.	Svega	6.609	13%	6.343	13%	6.240	13%
	Žena	3.391	11%	3.352	7%	3.363	7%
Preko 60 god.	Svega	4.291	8%	4.506	9%	4.787	10%
	Žena	2.080	7%	2.295	5%	2.537	5%
Ukupno	Svega	52.056	100%	48.831	100%	46.619	100%
	Žena	31.388	100%	30.126	100%	29.178	100%

U oktobru 2024. godine broj mladih nezaposlenih osoba u skupini od 15-34 godine starosti je 15.066 osoba ili 32% u odnosu na ukupan broj nezaposlenih u ovom periodu, te se u odnosu na isti period prethodne godine smanjio za oko 1%. Broj nezaposlenih žena u oktobru 2024. godine u odnosu na 2023. godinu smanjio se za 948.

Broj nezaposlenih žena u ukupnom broju nezaposlenih i dalje prelazi 50%, te je u narednom periodu potrebno da se veći fokus stavi na analizu razloga eventualne neaktivnosti žena na tržištu rada, te pronalaženju modaliteta kako da se smanji udio njihove nezaposlenosti.

Veliki broj nezaposlenih osoba je u dobnoj granici od 50-65 godina, njih 16.673 osoba, i spadaju u teže zapošljive kategorije. Zbog ovih podataka neophodno je pokrenuti nove projekte zapošljavanja teško zapošljivih kategorija.

Tabela br. 3.9. Pregled nezaposlenih osoba koje su novoprijavljene, brisane sa evidencija i zaposlene uz posredovanje službe ZE-DO kantona

Godina	Obilježje		Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Zenica	Žepče	UKUPNO
2022.	od 1.1.2022. do 31.12.2022.	Novoprijavljeni	674	290	2.471	1.205	412	2.692	152	398	2.697	2.144	7.812	1.282	22.229
		Brisani	1580	290	3407	1.903	458	3922	147	560	3324	2.707	10.356	1.357	30.011
		Zaposleni	1359	196	2.672	1501	162	3.166	117	432	2.326	1.957	8.574	944	23.406
	Ukupno NO		1.459	647	5.712	3.356	1.236	5.467	568	768	5.914	5.527	17.572	3.853	52.079
	Zdravstvena zaštita		1.223	559	4.199	2.472	999	4.595	417	638	5.325	4.476	15.926	3.347	44.176
2023.	od 1.1.2023. do 31.12.2023.	Novoprijavljeni	639	259	2.197	1.065	349	2.470	150	272	2.391	1.856	6.829	1.214	19.691
		Brisani	684	284	2684	1.409	419	2715	145	379	2932	1.999	8.718	1.372	23.740
		Zaposleni	510	217	1.743	1053	306	2.052	95	280	2.104	1.465	6.623	981	17.429
	Ukupno NO		1.390	618	5.196	3.041	1.156	5.262	570	658	5.589	5.277	16.445	3.629	48.831
	Zdravstvena zaštita		1.187	540	3.976	2.278	951	4.559	430	561	5.028	4.296	15.209	3.171	42.186
10.2024.	od 1.1.2024. do 31.10.2024.	Novoprijavljeni	571	199	2.074	1.065	322	2.136	123	229	2.160	1.717	6.256	1.081	17.933
		Brisani	604	251	2.137	1.088	358	2.337	165	285	2.302	1.903	6.967	1.213	19.610
		Zaposleni	455	181	1.559	772	216	1.688	90	192	1.532	1.329	5.240	815	14.069
	Ukupno NO		1.335	557	5.083	2.991	1.103	4.989	523	589	5.373	5.026	15.582	3.468	46.619
	Zdravstvena zaštita		1.074	431	3.758	2.173	899	4.012	344	491	4.654	3.906	13.528	2.901	38.171

Tabela 3.10. Pregled nezaposlenih osoba prema podacima Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona sa oktobrom 2024. godine

RB	Aplikacija - obilježje	Godina	UKUPNO	Zenica	Breza	Doboj-Jug	Kakanj	Maglaj	Olovo	Tešanj	Usora	Vareš	Visoko	Zavidovići	Žepče
1	Ukupan broj lica koja traže ZAPOSLLENJE	12/2022.	52.079	17.572	1.459	647	5.712	3.356	1.236	5.467	568	768	5.914	5.527	3.853
		12/2023.	48.831	16.445	1.390	618	5.196	3.041	1.156	5.262	570	658	5.589	5.277	3.629
		10/2024.	46.619	15.582	1.335	557	5.083	2.991	1.103	4.989	523	589	5.373	5.026	3.468
2	Demobilisana lica	12/2022.	6.412	1.585	148	124	383	560	155	1.033	153	137	806	720	608
		12/2023.	6.003	1.522	143	120	342	509	151	958	159	110	745	691	553
		10/2024.	5.527	1.374	127	104	316	491	134	896	151	104	681	648	501
3	Broj nezaposlenih - RVI	12/2022.	527	132	11	8	28	57	13	62	10	8	46	96	56
		12/2023.	477	118	9	7	26	51	11	61	9	5	40	90	50
		10/2024.	442	101	5	5	24	48	13	55	9	5	43	86	48
4	Broj evidentiranih nezaposlenih lica članova porodica poginulih boraca	12/2022.	466	127	11	3	71	12	13	18	6	2	85	65	53
		12/2023.	416	113	8	3	62	10	11	17	7	1	71	63	50
		10/2024.	388	112	10	2	56	13	12	15	6	1	66	52	43
5	Broj evidentiranih nezaposlenih lica ostalih invalida	12/2022.	765	291	25	9	74	72	3	69	5	14	58	72	73
		12/2023.	728	279	25	7	57	65	2	73	6	14	60	74	66
		10/2024.	712	276	19	7	61	56	2	67	6	14	61	74	69
6	Ostala nezaposlena lica	12/2022.	43.909	15.437	1.264	503	5.156	2.655	1.052	4.285	394	607	4.919	4.574	3.063
		12/2023.	41.207	14.413	1.205	481	4.709	2.406	981	4.153	389	528	4.673	4.359	2.910
		10/2024.	39.550	13.719	1.174	439	4.626	2.383	942	3.956	351	465	4.522	4.166	2.807

U tabelama 3.8., 3.9. i 3. 10. dat je presjek po određenim kategorijama nezaposlenih, te iz istih proizilazi da je neophodno zajedničko djelovanje svih institucija da se primjenom Zakona o obrazovanju odraslih u Zeničko-dobojskom kantonu u okviru brojnih zanimanja omogućiti obrazovanje, stručno osposobljavanje, dokvalifikacija, prekvalifikacija i specijalizacija, što će u konačnici poboljšati i strukturu nezaposlenih osoba u pogledu stručne spreme.

U tabeli br. 3.9. dat je pregled novoprijavljenih nezaposlenih osoba, brisanih osoba sa evidencije, te zaposlenih osoba, sa osvrtom na podatke o ostvarivanju zdravstvene zaštite službeno registrovanih nezaposlenih osoba.

U 2024. godini do oktobra mjeseca, broj brisanih iz evidencije nezaposlenih osoba u Zeničko-dobojskom kantonu je iznosio 19.610 od čega je brisano zbog zaposlenja 14.069. Najveći broj brisanih zbog zaposlenja je u Zenici 5.240 osoba i Tešnju 1.688, a najmanji u Usori 90 osoba.

Učešće korisnika prava na zdravstveno osiguranje u ukupnom broju nezaposlenih osoba u 2024. godini je sa 81,88% (38.171 osoba).

Prema datim podacima uočava se veliki broj osoba koje ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu putem Službe za zapošljavanje iz čega je vidljivo da Služba za zapošljavanje veliki dio svojih resursa, kako materijalnih tako i ljudskih, koristi za regulisanje prava iz zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba. Stoga je neophodno što hitnije donijeti propise kako bi se administriranje zdravstvene zaštite nezaposlenih osoba izmjestilo iz ovog resora, odnosno Služba svoje kapacitete usmjerila na vršenje osnovne djelatnosti, a to je posredovanje u zapošljavanju.

Kada je riječ o posebnim kategorijama nezaposlenih osoba, u periodu od 2022. godine do oktobra 2024. godine, evidentirano je smanjenje ukupnog broja nezaposlenih demobilisanih boraca, ratnih vojnih invalida i članova njihovih porodica. Ukupan broj demobilisanih boraca evidentiranih u Službi je za 476 osoba manji u oktobru 2024. godine u odnosu na decembar 2022. godine, broj RVI se smanjio za 85, broj evidentiranih nezaposlenih osoba članova porodica poginulih boraca u oktobru 2024. godine je 78 osoba, te je evidentirano smanjenje u odnosu na 2024. godinu.

Tabela 3.11. Nezaposlene osobe na evidenciji - najbrojnija zanimanja po stručnoj spremi za oktobar 2024. godine

VSS	Ukupno	Žena	VŠS	Ukupno	Žena
Pravnik	305	228	Ekonomista	54	40
Ekonomista	299	237	Pravnik	24	18
Mašinski inženjer	135	69	Učitelj predškolske djece	12	12
Profesor engleskog jezika	70	56	Građevinski inženjer	7	5
Inženjer drumskog saobraćaja	68	41	Nastavnik razredne nastave	7	3
SSS	Ukupno	Žena	KV i VKV	Ukupno	Žena
Ekonomski tehničar	2110	1787	Prodavač	2712	2452
Maturant gimnazije	1552	1192	Frizer	1930	1874
Mašinski tehničar	877	392	Kuhar	914	764
Medicinska sestra	832	685	Bravar	909	28
Tekstilni tehničar	465	425	Krojač	713	687

Najbrojnija zanimanja osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih osoba sa VSS i VŠS stručnom spremom i dalje prevladavaju pravnici i ekonomisti. Kod osoba sa SSS stručnom

spremom najbrojniji su ekonomski tehničari i maturanti gimnazije, a kod osoba sa KV i VKV dominiraju prodavači.

Smanjenje broja nezaposlenih osoba koji su pripadnici ranjivih skupina je djelimično i rezultat programa zapošljavanja koju su sufinansirani od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona i Federalnog zavoda za zapošljavanje, posebno kada je riječ o boračkoj populaciji. Također, Federalni zavod za zapošljavanje kontinuirano sufinansira i ostale ranjive kategorije kao što su pripadnici romske populacije, dugoročno nezaposleni, programi sufinansiranja zapošljavanja žena i slično. Pored posebnih programa, i za sve ostale programe postoji prednost prilikom zapošljavanja pripadnika ranjivih kategorija.

4. AKTIVNOSTI USMJERENE NA SUZBIJANJU SIVE EKONOMIJE I RADA NA CRNO

Pojam „siva ekonomija“ kao široka ekonomska kategorija koja u sebe uključuje sve moguće pojavne oblike sivog tržišta, prije svega podrazumjeva zapošljavanje radne snage suprotno zakonu (rad na crno), neplaćanje poreza i doprinosa za zaposlene, izbjegavanje plaćanja poreza na promet i carina na kupljenu ili uvezenu robu, različite oblike nelojalne konkurencije, dodjeljivanje poslova i nabavku roba mimo zakonske procedure, neplaćanje kupljene robe u zakonskim rokovima i sl.

Sa stanovišta politike zapošljavanja, siva ekonomija ostavlja dugoročne posljedice na ekonomski i privredni razvoj regija i zemlje kao cjeline, ali i na radno sposobno stanovništvo koje se ne može legalno zaposliti. Posljedica toga je da ogromni kapital uložen u obrazovanje tog stanovništva propada, te se na indirektan način stvaraju socijalni slučajevi.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona sufinansirala isplatu doprinosa za tri firme iz oblasti namjenske industrije sa područja Zeničko-dobojskog kantona (iz Zavidovića, Zenice i Visokog). Radi se o ukupno 54 radnika koji su ostvarili uslove za penzionisanje, te su im stvoreni preduslovi za adekvatno socijalno zbrinjavanje. Takođe, izvršena je uplata doprinosa za tri pojedinca, kojima je firma u kojoj su bili zaposleni likvidirana. Ukupna vrijednost socijalnog zbrinjavanja radnika firmi koje su otišle u stečaj, likvidaciju ili nisu u mogućnosti da raspoloživom imovinom izmire obaveze prema radnicima je 475.591,10 KM.

JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona po preuzimanju spiskova osoba zatečenih u radu „na crno“ od strane Kantonalne uprave za inspekcijske poslove radi na brisanju pomenutih osoba sa evidencije, ukoliko se nalaze na evidenciji nezaposlenih.

Period	2022.	2023.	10.2024.
	godina	godina	godine
Januar	3	15	16
Februar	21	48	59
Mart	39	39	24
April	20	75	26
Maj	41	78	18
Juni	35	13	30
Juli	48	25	39
Avgust	19	10	37
Septembar	38	47	18
Oktobar	31	13	31
Novembar	48	10	0
Decembar	36	41	0
UKUPNO	379	414	298

„Rad na crno“ i dalje ostaje objektivni problem, koji dovodi do pojave nelojalne konkurencije među poslodavcima, negativno utiče na prikupljanje sredstava u fondove, a ono što je takođe bitno, jeste da zbog „rada na crno“ imamo i nerealne statističke podatke na osnovu kojih je potrebno planirati politike i pravce djelovanja.

U skladu sa dostavljenim spiskovima lica radno angažiranih suprotno zakonu, po obavljenoj kontroli Kantonalne uprave za inspekcijske poslove, u periodu od 01.01.2024. do 30.09.2024. godini, izvršena je provjera i brisanje sa evidencije po osnovu rada „na crno“.

Shodno članu 3.b stav 3. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba ("Službene novine Federacije BiH", br. 55/00, 41/01, 22/05 i 9/08), u navedenom periodu sa evidencije nezaposlenih Službe brisano je 25 osoba, uz napomenu da za 10/2024. godine još nismo dobili informacije od strane Kantonalne uprave za inspekcijske poslove.

Relativno mali broj osoba brisan je sa evidencije po ovom osnovu, jer inspekcija, kada utvrdi rad „na crno“, daje nalog za zaposlenje, nakon čega poslodavac osobe zatečene na radu suprotno zakonu prijavljuje u radni odnos i time se brišu sa evidencije Službe zbog zaposlenja.

Problem je što zaposlenja po nalogu inspekcije traju kratko, nakon čega radnici bivaju otpušteni, a rad „na crno“ se nastavlja.

Mišljenja smo da bi se broj radno angažovanih „na crno“ smanjivao pojačanim inspekcijskim radom i informacionim uvezivanjem svih nadležnih institucija (inspekcijski organi, Zavod za zdravstveno osiguranje, Poreska uprava i sl.).

5. AKTIVNE I PASIVNE MJERE ZAPOSŁJAVANJA

I. Poticaji i aktivnosti na svim nivoima vlasti koji utiču na stanje u oblasti zapošljavanja

Ministarstvo za rad, socijalnu politiku je prikupilo značajan broj podataka koji se odnose na sufinansiranje privrednih subjekata u smislu davanja poticajnih sredstava za poslovanje i zapošljavanje, kao i podatke o utrošenim sredstvima u cilju zapošljavanja i samozapošljavanja, a koji se ne realizuju putem JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona.

Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom FBiH

Po osnovu javnih poziva za dodjelu novčanog stimulansa za zapošljavanje osoba sa invaliditetom od 01.01.2023. godine do 01.10.2024. godine Fond je dodijelio značajna sredstva na području Zeničko-dobojskog kantona i to:

- 1.039.250,00KM za zapošljavanje 72 osobe sa invaliditetom od kojih je 60 osoba je zaposleno kod 38 poslodavca pod općim uslovima, te je za samozapošljavanje je podržano 12 samostalnih obrtnika;

-534.254,45 KM dosijeljeno je za: zapošljavanje 6 novih osoba sa invaliditetom i podržavanje zaposlenosti 55 osoba sa invaliditetom zaposlenih kod 8 privrednih društava za zapošljavanje osoba sa invaliditetom, sufinansirane su prekvalifikacije/dokvalifikacije za 3 osobe sa invaliditetom, podržano je i 50 osoba s invaliditetom u smislu održivosti statusa samostalnih obrtnika.

Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona

Ministarstvo za privredu je u toku 2024. godine, prepoznavajući značaj ulaganja u razvoj poduzetništva na području Kantona, Vladi Zeničko-dobojskog kantona predložila Program utroška Budžetskih sredstava za subvencije privatnim preduzećima i poduzetnicima raspoređenih na 8 javnih poziva podrške, putem kojih je:

- Za „Program podrške konkurentnosti privrede“ za 125 subjekata odobreno je ukupno 3.250.495,47 KM,
- Za subvencioniranje investicija kod obrta i starih zanata odobreno je ukupno 976.457,50 KM za 202 obrta,
- Za subvencioniranje projekata turističke infrastrukture i suprastrukture odobreno je 514.368,70 KM, za 6 općina/gradova, 5 mjesnih zajednica i 11 udruženja,
- Za subvencioniranje administrativnih troškova kod izgradnje proizvodnih objekata odobreno je ukupno 182.000,00 KM i obuhvata ukupno 5 privrednih subjekata,
- Za subvencioniranje projekata razvojnih agencija odobreno je 39.883,00 KM za 4 agencije,
- Za subvencioniranje dijela troškova organizacije manifestacija i privrednih sajmova u 2024. godini odobreno je ukupno 173.870,38 KM za 20 subjekata,
- Za subvencioniranje dijela troškova izlaganja privrednih subjekata na privrednim sajmovima u 2024. godini odobreno je ukupno 65.755,98 KM za 30 subjekata,
- Za sufinansiranje razvoja poduzetničkih zona, za sedam lokalnih zajednica odobreno je ukupno 650.000,00 KM.

Svi gore navedeni poticaji za privrednim subjektima i lokalnim zajednicama kao krajnji cilj imaju jačanje privrede u cjelini, čime se stvara pretpostavka i za jačanje tržišta rada.

Gradovi i općine sa područja Zeničko-dobojskog kantona

Grad Zenica

Programom mjera za utrošak podsticajnih sredstava u oblasti privrede za 2024. godinu na području Grada Zenica usvojenim na 42. Sjednici Gradskog vijeća Zenica 26.02.2024. godine, s ciljem unapređenja mjera razvoja privrede u Gradu Zenica u Budžetu Grada Zenica za 2024. godinu za sve mjere planiran je ukupan iznos od **300.000,00 KM**.

Služba za privredu, gradsku imovinu i upravljanje razvojem putem Odsjeka za LER realizovala je Javni poziv s predloženim podsticajnim mjerama i prioritetnim oblastima, uslovima i kriterijima iz Programa mjera, kako slijedi:

Mjera 1, Podsticaj za “Moj prvi biznis u Gradu Zenica – START UP“ imala je za cilj:

- subvencija doprinosa za zaposlenu/samozaposlenu osobu za najviše 12 mjeseci poslovanja,
- kupovinu mašina, alata i opreme za obavljanje djelatnosti (nova oprema),
- kupovinu informatičke opreme za rad (osim laptopa),
- kupovinu specijaliziranih softverskih licenci neophodnih za obavljanje osnovne djelatnosti,
- troškove registracije poslovnog subjekta (osim osnivačkog kapitala).

Mjera 2, Podsticaj razvoja postojećih obrta, mikro i malih preduzeća imala je za cilj:

- kupovinu mašina, alata i opreme za obavljanje djelatnosti,
- kupovinu informatičke opreme za rad,
- kupovinu specijaliziranih softverskih licenci neophodnih za obavljanje osnovne djelatnosti.

Mjera 3, Podsticaj za jačanje i razvoj ženskog preduzetništva imala je za cilj:

- kupovinu mašina, alata i opreme za obavljanje djelatnosti,
- kupovinu informatičke opreme za rad,
- kupovinu specijaliziranih softverskih licenci neophodnih za obavljanje osnovne djelatnosti.

Mjera 4, Podsticaj za tradicionalne zanate imala je za cilj:

- kupovinu mašina, alata i opreme za obavljanje djelatnosti,
- nabavku repromaterijala neophodnih za obavljanje djelatnosti,
- subvecioniranje poreza i doprinosa.

Aplikanti koji su aplicirali za Javni poziv za dodjelu podsticajnih sredstava u oblasti privrede za 2024. godinu na području Grada Zenica mogli su ostvariti pravo na maksimalan iznos do 7.000,00 KM za Mjeru 1, za Mjere 2 i 3 mogli ostvariti sredstva do 5.000,00 KM a za Mjeru 4 prava na maksimalan iznos bila su u iznosu do 1.500, 00 KM

Prilikom definisanja kriterija za odabir kandidata prednost su imale mlade osobe (osobe do 35 godina starosti), osobe koje se nalaze na evidenciji JU Služba za zapošljavanje ZDK duže od 12 mjeseci i imaju status osobe sa invaliditetom ili zapošljavaju lica sa invaliditetom.

Mjera	Naziv	Broj pristiglih prijava	Odobreno	Planiran iznos KM	Odobren iznos KM	%
1	Podsticaj za "Moj prvi biznis u Gradu Zenica – START UP"	92	83	140.000,00	150.677,29	107,63 %
2	Podsticaj razvoja postojećih obrta, mikro i malih preduzeća	34	30	125.000,00	108.560,75	86,85 %
3	Podsticaj za jačanje i razvoj ženskog preduzetništva	7	5	20.000,00	13.918,17	69,59 %
4	Podsticaj za tradicionalne zanate	16	12	15.000,00	18.000,00	120,00 %
UKUPNO		149	130	300.000,00	291.156,21	97,05 %

Općina Maglaj

Općina Maglaj i USAID Program podrške zaštiti ljudskih prava (INSPIRE) dana 20.04.2023. godine potpisali su Sporazum/ Ugovor o sufinansiranju zapošljavanja marginaliziranih grupa građana na području općine Maglaj. Javnim pozivom u 2023. godini je odabrano 5 korisnika projekta Start-up podrške zapošljavanju članova marginaliziranih grupa kod registracije privrednih djelatnosti, sufinansiran od strane Općine Maglaj i USAID-a, te je u pripremi i dokument „Strateški Program podrške razvoju poslovnog sekora na području općine Maglaj“.

Također, Općina Maglaj u saradnji sa USAID-om opredjelila je zajednički Fond u okviru Projekta „Dijaspore Invest“ kod finansiranja privrednih aktivnosti u povezivanju maglajske dijasore i lokalnih privrednika.

Općina Kakanj

Općina Kakanj kontinuirano radi na poboljšanju socijalno-ekonomskih uvjeta kao i stvaranju ambijenta za nova zapošljavanja na području općine Kakanj. Iz Budžeta se svake godine izdvajaju podsticajna sredstva namijenjena privrednim subjektima koji grade nove objekte za proizvodne i poslovne namjene.

I u 2024. godini je nastavljen projekat „Pokreni svoj posao u Kaknju“ kojim je predviđeno sufinansiranje pokretanja i održavanje malih biznisa. Koristeći podsticajna sredstva 30 nezaposlenih osoba je registrovalo djelatnost i pokrenulo vlastiti biznis. Vlada Zeničko-dobojskog kantona je, na prijedlog Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, ovaj projekat podržala sa 30.000,00 KM kojim je sufinansirano pokretanje 3 poslovna subjekta.

Svaki kandidat je podržan u smislu refundacije troškova doprinosa u obimu 100% za prvu godinu poslovanja a maksimalno 460,00 KM i 50% za drugu godinu, a maksimalno 230,00 KM te sufinansiranje nabavke mašina i opreme neophodnih za obavljanje registrovane djelatnosti u iznosu od 3.000 do 4.000 KM (iznos od 3.000,00 KM je dodjeljen fizičkim licima koja su registrovala obrt i srodne djelatnosti te djelatnost pripreme i usluživanja hrane, a do 4.000,00 KM za osnivanje d.o.o. i registraciju profesionalnih djelatnosti).

Programom utroška sredstava iz Budžeta općine Kakanj za 2024. godinu izdvojena su sredstva i za sljedeće projekte:

- “Sufinansiranje troškova zapošljavanja radnika” putem kojeg je 10 poduzetnika zaposlilo 10 radnika.
- “Program podrške zapošljavanja marginaliziranih kategorija društva” koji se sprovodi u saradnji sa Caritasom, Švicarska. Kroz navedeni projekat zaposleno je 10 radnika kod 6 poslovnih subjekata.
- “Refundacija troškova osnivanja firme” – za ovaj program Javni poziv traje tokom cijele godine, te je u 2024. godini 49 pravnih/fizičkih lica ostvarilo pravo na refundaciju dijela troškova osnivanja.
- “Podsticaj za registraciju poljoprivrede kao osnovne djelatnosti” putem kojeg se refundiraju troškovi doprinosa. U prve dvije godine općina sufinansira troškove doprinosa u 100% iznosu dok u trećoj sufinansira 50% plaćenih doprinosa. U 2024. godini 16 poljoprivrednih proizvođača je ostvarilo pravo na poticaj.
- Stručno osposobljavanje i pripravnički staž za lica sa završenom VSS- posredstvom kojeg je 32 osobe angažovano na stručno osposobljavanje i pripravnički staž.
- Projekat “Ekonomsko osnaživanja žena kroz obuku krojenja, šivanja, zidnog tkanja i heklanja ukrasnih predmeta” i “Zajedno vezemo našu budućnost” uspješno je realiziran u saradnji sa dva udruženja žena sa područja općine Kakanj (UŽOK I TRST). Obuku je uspješno okončala 41 žena sa područja općine Kakanj.

Općina Tešanj

Za projekat „Podrška razvoju start-up ideja mladih, Općina Tešanj, u 2023. godini je izdvojeno 73.000 KM. Ovaj projekat pruža podršku osoba do 35 godina starosti sa prebivalištem na području općine Tešanj, koji je proizašao kao rezultat broja nezaposlenih mladih ljudi i potrebe da se tim ljudima koji razmišljaju u duhu poduzetništva pruži prilika da svoju kreativnost i inovativnost usmjere u pravcu razvijanja svog biznisa.

Grad Visoko

Grad Visoko je tokom 2024. u saradnji sa njemačkom nevladinom organizacijom „HELP“ započeo realizaciju projekta „Inkluzija i ekonomsko osnaživanje na Zapadnom balkanu 2023/2024.“ Kroz ovaj projekat je podržano ukupno 22 korisnika sa područja Grada Visoko i to 17 biznisa/obrta za unaprijeđenje poslovanja kroz nabavku opreme, kao i 5 novoregistrovanih obrta.

U 2024. godini je u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada, Grad Visoko implementirao projekat „Žene iz ruralnih sredina: Put ka (samo) zapošljavanju“. Krajnji rezultat je zapošljavanje najmanje 35 nezaposlenih žena iz ruralnih područja i to: 8 samozaposlenih i 27 zaposlenih žena kod poslodavaca.

Ostali poticaji realizovani u 2024. u poljoprivrednoj proizvodnji su:

- Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za držanje muznih krava/za registrovane obrte/
- Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za plasteničku proizvodnju
- Poticaj poljoprivrednoj proizvodnji za održavanje pčelinjih zajednica
- Poticaj za proizvodnju bobičastog voća

Općina Vareš

Općina Vareš je potpisnik sporazuma sa organizacijama LIR CD i ASB pod nazivom za realizaciju projekta „Udruženje snaga za radna mjesta i stabilnost: Podrška ugroženim osobama u BiH kroz javno/privatno/civilno partnerstvo“ Ukupna vrijednost prijekta je 286.392 KM gdje općina Vareš učestvuje sa 36,4% i sredstva su opredijeljena za zapošljavanje 30 osoba i samozapošljavanje 15 osoba sa područja općine Vareš.

Grad Zavidovići

Grad Zavidovići je u 2024. godini nastavilo realizaciju projekta u partnestvu sa Fondacijom IMPAKT zaključen u 2022. godini.

IMPAKT inkubator poslonih ideja realizuje se uz podršku Vlade Švicarske. IMPAKT inkubator je sveobuhvatan program inkubacije poslovnih ideja. Sastoji se od sljedećih komponenti:

1. Poduzetnička obuka u trajanju od 6 dana u periodu od maksimalno 2 mjeseca fokusirana na razvoj poslovnog plana i poslovnog modela, te jačanju poduzetničkih vještina,
2. Pripreme i realizacije prezentacije poslovnih ideja pred stručnom komisijom za ocjenu poslovnih planova i modela,
3. Dodjele bespovratne finansijske podrške u iznosu od 5.000,00 KM za najbolje pozitivno ocjenjene poslovne poduhvate,
4. Stručne i mentorske podrške u daljem rastu i razvoju biznisa

Ukupno 14 poslovnih ideja je podržano sa bespovratnim finansijskim sredstvima u iznosu od 5.000,00 KM.

Dijaspora invest- ukupan fond za podršku investicijama iz dijaspore iznosi 120.000,00 KM od čega Grad Zavidovići osigurava iznos od 60.000,00 KM. Sufinansiranje od strane podnosioca zahtjeva je obavezno u omjeru 1:1. Vrijednost pojedinačnih odobrenih i dodijeljenih grantova biti će u rasponu od 15.000,00 do 70.000,00 KM za provedbu plana od

18.mjeseci.Sufinansiranje je isključivo namijenjeno za nabavku nove opreme za registrovanu djelatnost.

Grad Zavidovići je zaključio Sporazum o zajedničkoj realizaciji projekta „Udruženim snagama za radna mjesta i stabilnost“: Podrška ugroženim osobama u BiH kroz javno/privatno/civilno partnerstvo“, dana 22.09.2023. godine sa nevladinom, humanitarnom organizacijom LIR Civilno društvo iz Banja Luke. Grad Zavidovići je za 2023. godinu izdvojio sredstva iz Budžeta za realizaciju projektnih aktivnosti u iznosu od 11.700,00 KM.Ukupna sredstva koja se planiraju utrošiti u ovom projektu iznose 286.392,20 KM, a realizirati će se u periodu 2023. – 2026. godina i obuhvata 40 osoba.

Općina Žepče

Općina Žepče je u 2024. godini opredijelilo sredstva za zapošljavanje i samozapošljavanje 31 korisnika koji su ispunili uslove Javnog poziva u ukupnom iznosu od 101.500 KM, kao i sredstva za realizaciju:

- Projekta „Pomoć u kući“ putem kojeg je zaposleno 14 osoba i koji se provodi u saradnji sa Federalnim zavodom za zapošljavanje i
- Projekta „Povećanje kvalitete života socijalno ugroženih invalidnih osoba reće životne dobi“ putem kojeg je zaposleno 11 osoba, a koji se provodi u saradnji sa Republikom Hrvatskom.

Općina Doboj Jug

Općina Doboj Jug je u 2024. godini iz Budžeta općine opredijelila 15.000,00 KM za Program subvencioniranja novoosnovanih firmi na području općine Doboj Jug, koji za cilj ima subvencioniranje dijela troškova za osnivanje i početak rada firmi koje su se osnovale u toku godine, te motivaciju za otvaranje prvog biznisa sa tendencijom poboljšanja ukupne socio-ekonomske slike ove lokalne zajednice.

Općina Breza

Općina Breza je u 2024. godini popredijelila sredstva za podršku poslodavcima za razvoj poduzetništva i obrta u iznosu od 64.000 KM kao i 120.000,00 KM za podršku poljoprivrednoj proizvodnji. U izvještajnom periodu osnovano je 20 novih poslovnih subjekata.

II. JU Služba za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona

Aktivna politika zapošljavanja

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Programom rada i Finansijskim planom Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2024. godinu, provedeni su različiti programi i mjere aktivne politike zapošljavanja.

Cilj provođenja programa je pružiti podršku osobama sa evidencije nezaposlenih sa posebnom rodnom i socijalnom osjetljivošću radi jačanja njihove konkurentnosti i brže integracije na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, te stvaranja uslova za sticanje

prvog radnog iskustva, samozapošljavanje, tj. registraciju/pokretanje samostalne djelatnosti/privrednog društva.

Provođenjem aktivnih mjera zapošljavanja nastoji se ostvariti zapošljavanje što većeg broja nezaposlenih osoba.

U 2024. godini Služba je nastavila realizaciju programa i mjera aktivne politike zapošljavanja započetih u prethodnim godinama u 2022. i 2023. godini.

1. Program sufinansiranja zapošljavanja 2024

Program se realizuje s ciljem zapošljavanja osoba sa evidencije nezaposlenih sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi njihovog zapošljavanja, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unaprjeđenja radnih sposobnosti, te stvaranja uvjeta za jačanje konkurentnosti mladih osoba bez radnog iskustva kroz osposobljavanje za rad u struci i stjecanje prvog radnog iskustva.

Programom se kroz različite mjere obuhvataju: mladi bez radnog iskustva – pripravnici, žene, osobe dobi do 35 godina sa radnim iskustvom/stažom, osobe preko 40 godina, dugotrajno nezaposlene osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih 12 mjeseci i više, osobe nižih kvalifikacija i bez kvalifikacija, demobilizirani branioci/razvojačeni branitelji.

Korisnici Programa su poslodavci registrovani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

Korisnici Programa su nezaposlene osobe definirane ciljnim grupama, prijavljene na evidenciju kantonalnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste prijava „na čekanju“.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Za realizaciju Programa Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva za sve mjere u iznosu 6.890.245 KM. Zavod, zavisno od stanja i potreba na tržištu rada, odlučuje o eventualno neutrošenim sredstvima tokom realizacije Programa, odnosno njihovoj relokaciji unutar jednog programa.

Programom su predviđene sljedeće mjere:

a) Zapošljavanje pripravnika 2024

Cilj ove mjere je da se što većem broju mladih osoba prijavljenih na evidenciju nezaposlenih, dobi do 30 godina omogući osposobljavanje za rad u struci i sticanje prvog radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale, kroz zasnivanje radnog odnosa, te na taj način poboljša njihova konkurentnost i integracija na tržištu rada.

U ovoj mjeri ne mogu učestvovati osobe koje su stekle radno iskustvo u potrebnom ili kraćem vremenskom periodu u struci/zvanju za koje su se školovale.

U ovoj mjeri mogu sudjelovati samo osobe koje na dan objave javnog poziva nemaju navršenih 30 godina života.

Mjesečni iznos sufinansiranja je od 600 KM do 680 KM zavisno od stepena stručne spremlje, a dužina trajanja sufinansiranja je 6 mjeseci za osobe sa srednjom stručnom spremom, odnosno 12 mjeseci za osobe sa višom i visokom stručnom spremom.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

b) Mladi sa iskustvom 2024

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba sa radnim iskustvom/stažom, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih, dobi do 35 godina bez obzira na stručnu spremu, na period od šest (6) mjeseci i sa višom (VI stupanj) i visokom stručnom spremom (VII stupanj).

Cilj ove mjere je da se što većem broju osoba iz ciljne grupe omogući efikasnija integracija na tržištu rada.

U ovoj mjeri mogu sudjelovati samo osobe koje na dan objave javnog poziva nemaju navršених 35 godina života.

Mjesečni iznos sufinansiranja je od 600 KM do 680 KM zavisno od stepena stručne spremlе, a dužina trajanja sufinansiranja je 6 mjeseci za osobe sa srednjom stručnom spremom, odnosno 12 mjeseci za osobe sa višom i visokom stručnom spremom.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

c) Zapošljavanje žena 2024

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja žena, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih, bez obzira na stručnu spremu, radno iskustvo i dob.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 700 KM za žene sa višom, odnosno visokom stručnom spremom u trajanju od 12 mjeseci, a 650 KM za žene bez obzira na stručnu spremu u trajanju od 6 ili 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

d) Prilika za sve 2024

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stručnu spremu. Korisnici ove mjere mogu biti isključivo poslodavci iz privatnog sektora.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 600 KM u trajanju od 6 ili 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

e) Zapošljavanje demobiliziranih branilaca 2024

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba u skladu sa članom 2. Zakona o pravima demobiliziranih branilaca i članova njihovih porodica, i to: demobiliziranih branilaca i demobiliziranih branilaca dobrovoljaca, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stručnu spremu, i to u trajanju od 6 ili 12 mjeseci.

Mjesečni iznos sufinansiranja je od 650 KM do 700 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

f) Periodično/sezonsko zapošljavanje 2024

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu uz zasnivanje radnog odnosa na period od 1 do 6 mjeseci uz mjesečni iznos sufinansiranja od 600 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

g) Nova mogućnost 2024

Cilj ove mjere je da se nezaposlenim osobama koje su u izuzetno lošoj situaciji na tržištu rada olakša integracija i prekine dugotrajna nezaposlenost, u skladu sa njihovim potrebama.

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba prijavljenih na evidenciju nezaposlenih bez obzira na dob, spol, stručnu spremu.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 700 KM u trajanju od 6 ili 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

h) Javni radovi i pomoć potrebnima 2024

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih bez obzira na radno iskustvo i dob, uz zasnivanje radnog odnosa na period od 1 do 12 mjeseci.

Cilj ove mjere je ublažavanje socijalnih posljedica nezaposlenosti, te integracija osoba iz ciljne grupe na tržištu rada, kroz vremenski ograničeni radni angažman, čijim angažmanom se doprinosi društveno korisnom radu i pružanju usluga osobama u potrebi.

Mjesečni iznos sufinansiranja za Javne radove je 650 KM u trajanju do 4 mjeseca, bez obzira na stručnu spremu nezaposlene osobe, a za Pomoć potrebnima 650 KM bez obzira na stručnu spremu u trajanju do 12 mjeseci i 750 KM za zapošljavanje nezaposlenih osoba sa visokom stručnom spremom u trajanju do 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

i) Tražim poslodavca 2024

Mjera podrazumijeva sufinansiranje zapošljavanja osoba, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih bez obzira na radno iskustvo, dob i stručnu spremu, uz zasnivanje radnog odnosa na period od 6 ili 12 mjeseci.

Nezaposlena osoba preuzima Obrazac TP sa web portala Zavoda. Obrazac TP vrijedi 60 dana od dana podnošenja prijave u kojem roku nezaposlena osoba mora pronaći poslodavca.

Poslodavac se odmah prilikom prijavljivanja na Javni poziv odlučuje za varijantu perioda sufinansiranja. Poslodavac može zaključiti više ugovora o sufinansiranju zapošljavanja po ovoj mjeri s tim što broj sufinansiranih osoba, ne može biti veći od 20 po kantonu po svim mjerama.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 650 KM u trajanju od 6 ili 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

2. Program sufinansiranja samozapošljavanja - Start up 2024

Program se realizuje s ciljem poticanja osoba sa evidencije nezaposlenih na samozapošljavanje i to pokretanjem samostalne djelatnosti/privrednog društva, kao i na zapošljavanje drugih osoba sa evidencije nezaposlenih u pokrenutim djelatnostima/društvima.

Ciljna grupa su osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana objave Javnog poziva/aktiviranja liste prijava „na čekanju“, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob, a koje će nakon prijave na Javni poziv registrovati u Federaciji BiH, nezavisno od mjesta/kantona prebivališta i održati samostalnu djelatnost/privredno društvo u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

U Programu ne mogu učestvovati osobe koje su po Javnom pozivu iz 2021., 2022. i 2023. godine koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti/privrednog društva, u čijoj realizaciji su učestvovali Zavod/slужbe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost/društvo u periodu od 6 mjeseci prije objave Javnog poziva za učešće u ovom programu.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Za realizaciju Programa Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva za sve mjere u iznosu 2.403.574 KM.

Zavod odlučuje o datumu objave i visini finansijskih sredstava za svaki Javni poziv.

Programom su predviđene sljedeće poticajne mjere:

a) Poduzetništvo za mlade 2024

Korisnici ove mjere su mlade osobe dobi do 30 godina, bez obzira na spol, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe, radi pokretanja i registracije samostalne djelatnosti/privrednog društva.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 700 KM u trajanju od 12 mjeseci, s tim da se navedeni iznos uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno (12 mjeseci) na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od 600 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

b) Poduzetništvo za žene 2024

Korisnici ove mjere su žene prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, radi pokretanja i registracije samostalne djelatnosti/privrednog društva.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 650 KM u trajanju od 12 mjeseci, s tim da se navedeni iznos uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno (12 mjeseci) na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od 600 KM po svakoj zaposlenoj osobi/ženi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

c) Poduzetništvo za sve 2024

Korisnici ove mjere su osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe, bez obzira na spol, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe, radi pokretanja i registracije samostalne djelatnosti/privrednog društva.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 620 KM u trajanju od 12 mjeseci, s tim da se navedeni iznos uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno (12 mjeseci) na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od 600 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, u trajanju od 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

d) Poduzetništvo za demobilizirane branioce/branitelje 2024

Korisnici ove mjere su demobilizirani branioци/branitelji i demobilisani branioци/branitelji dobrovoljci, bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih Službe, radi pokretanja i registracije samostalne djelatnosti/privrednog društva.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 650 KM mjesečno u trajanju od 12 mjeseci, za demobilizirane branioce/branitelje, a 700 KM mjesečno za demobilizirane branioce/branitelje dobrovoljce, s tim da se navedeni iznos za obe kategorije uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno (12 mjeseci) na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik (za obe kategorije) u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od 600 KM po svakoj zaposlenoj osobi, bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od 12 mjeseci.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovane mjere po navedenom Programu.

3. Program sufinansiranja zapošljavanja Roma 2023/2024

Program se realizuje s ciljem sufinansiranja zapošljavanja Roma kod poslodavaca i samozapošljavanja Roma - pokretanjem samostalne djelatnosti, sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH, posebno cijeneći njihovu socijalnu i drugu osjetljivost, a radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada i sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 313.017,56 KM na nivou Federacije BiH, i to za:

- sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 9.600 KM po jednoj osobi, u trajanju od 12 mjeseci,
- sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 19.200 KM po jednoj osobi, u trajanju od 24 mjeseca,
- sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa visokom/višom stručnom spremom sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 10.200 KM po jednoj osobi, u trajanju od 12 mjeseci,
- sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa visokom/višom stručnom spremom sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 20.400 KM po jednoj osobi, u trajanju od 24 mjeseca,
- sufinansiranje samozapošljavanja Roma u iznosu od 9.600 KM po jednoj osobi, u trajanju od 12 mjeseci.

Korisnici Programa su poslodavci registrovani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

Korisnici bespovratnih sredstava su nezaposlene osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih, dan prije objave Javnog poziva u Federaciji BiH, i koje su na dan objave Javnog poziva na evidenciji Službe bile izjašnjene kao Romi.

U Programu ne mogu učestvovati osobe koje su po Javnom pozivu iz 2018., 2019. i 2021. godine koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti, u čijoj realizaciji su učestvovali Zavod/službe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost u periodu od šest (6) mjeseci, prije objave Javnog poziva za učešće u ovom Programu.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Javni poziv za učešće u navedenom Programu Federalni zavod za zapošljavanje je raspisao 15.12.2023. godine i ostaje otvoren 30 dana od dana objavljivanja, s tim da će se u slučaju nedovoljnog broja prijava trajanje Javnog poziva produžiti do utroška raspoloživih sredstava.

4. Program sufinansiranja zapošljavanja Posao za sve 2024/2025

Program se realizuje s ciljem zapošljavanja najmanje 56 osoba sa evidencije nezaposlenih u ZDK. Prednost u zapošljavanju će se dati posebnim grupama osoba iz socijalno i rodno osjetljivih kategorija, radi njihovog zapošljavanja, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti, te stvaranja uslova za jačanje konkurentnosti mladih osoba.

Ciljna grupa su osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih na području ZDK prije dana objave Javnog poziva, bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plate.

Služba će korisnicima sredstava, sa kojima se zaključi ugovor o sufinansiranju zapošljavanja, u narednih 12 mjeseci isplaćivati poticajna sredstva u iznosu od po 800 KM mjesečno, a za osobe iz izdvojenih kategorija u okviru tačke 3. u narednih 12 mjeseci u iznosu od po 880 KM mjesečno.

Finansijska sredstva koja su potrebna za realizaciju Programa planirana su u iznosu od 600.000,00 KM, a koja će biti obezbijedena od strane Vlade Zeničko-dobojskog kantona putem Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Programa.

5. Program sufinansiranja zapošljavanja Služba u saradnji sa poslodavcima 2024

Program se realizuje s ciljem zapošljavanja osoba sa evidencije nezaposlenih sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi njihovog zapošljavanja, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti.

Programom će biti obuhvaćene osobe bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stupanj obrazovanja, prijavljene na evidenciji nezaposlenih Službe prije dana podnošenja zahtjeva za sufinansiranje/Obrazac prijave – Služba u suradnji sa poslodavcima 2024 (Obrazac SP).

Korisnici Programa su poslodavci registrovani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Nakon potpisivanja ugovora, poslodavac do kraja mjeseca za protekli mjesec, putem e-maila obavještava Službu o uplaćenim doprinosima za sufinansirane osobe.

Nakon izvršene provjere, Služba obavještava Zavod o ispunjenim uvjetima za isplatu, a Zavod, na osnovu zaprimljene obavijesti od Službe, poslodavcu isplaćuje/refundira ugovoreni iznos za protekli, opravdani period.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 650 KM za protekli mjesec u trajanju do 12 mjeseci.

Za realizaciju Programa Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva u iznosu 2.403.574 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Programa.

6. Program Start up - Druga prilika 2024

Program se realizuje s ciljem poticanja osoba sa evidencije nezaposlenih na samozapošljavanje i to pokretanjem samostalne djelatnosti/privrednog društva, kao i na zapošljavanje drugih osoba sa evidencije nezaposlenih u pokrenutim djelatnostima/društvima.

Korisnici Programa osobe, prijavljene na evidenciju nezaposlenih prije dana podnošenja Obrasca prijave – Druga prilika 2024 (Obrazac DP), kako za samozapošljavanje, tako i za eventualno zapošljavanje dodatne osobe, bez obzira na stepen obrazovanja i starosnu dob, a koje će nakon prijave registrovati obrt nezavisno od mjesta/kantona i održati samostalnu djelatnost/privredno društvo, u trajanju od najmanje 12 mjeseci.

U Programu ne mogu učestvovati osobe koje su po Programu iz 2021., 2022. i 2023. godine koristile poticajna sredstva iz mjera za pokretanje samostalne djelatnosti/privrednog društva, u čijoj realizaciji su učestvovali Zavod/službe, kao ni osobe koje su odjavile djelatnost/društvo u periodu od 6 mjeseci prije dana podnošenja Obrasca prijave – Druga prilika 2024 (Obrazac DP) na ovaj program.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa, a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Nakon potpisivanja ugovora, korisnik do kraja mjeseca za protekli mjesec, putem e-maila obavještava Službu o uplaćenim doprinosima za samostalnu djelatnost.

Nakon izvršene provjere, Služba obavještava Zavod o ispunjenim uvjetima za isplatu, a Zavod, na osnovu zaprimljene obavijesti od Službe, korisniku isplaćuje/refundira ugovoreni iznos za protekli, opravdani period.

Mjesečni iznos sufinansiranja samozapošljavanja je 650 KM na period od 12 mjeseci. Navedeni iznos se uvećava za dodatnih 50 KM mjesečno na ime refundacije dijela troškova pokretanja djelatnosti/društva.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe prije dana podnošenja Obrasca prijave – Druga prilika 2024 (Obrazac DP), bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od 600 KM po svakoj zaposlenoj osobi bez obzira na dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja u trajanju od 12 mjeseci.

Za realizaciju Programa Zeničko-dobojskom kantonu predviđena su sredstva u iznosu 961.323 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Programa.

7. Program sufinansiranja samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2024

Program se realizuje s ciljem samozapošljavanja i zapošljavanja sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH u novoregistrovanim poslovnim subjektima (obrtima) u oblasti poljoprivrede.

Korisnici sredstava su lica prijavljena na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH najmanje dan prije objave Programa na web portalu Zavoda (javni poziv), bez obzira na stepen obrazovanja, spol i dob, a koja će po odobravanju sredstava registrovati i održati registriranom poljoprivrednu djelatnost u trajanju od najmanje 24 mjeseca. Po izvršenoj registraciji poljoprivredne djelatnosti, korisnici sredstava mogu dodatno zaposliti nezaposlene osobe na period od 6, 12 ili 24 mjeseca.

U Programu ne mogu učestvovati aplikanti koji su već koristili kreditna ili bespovratna sredstva iz poticajnih mjera Zavoda i/ili službi radi pokretanja djelatnosti u 2021., 2022. i 2023. godini.

U Programu ne mogu učestvovati aplikanti koji su odjavili poljoprivrednu djelatnost u periodu od 6 mjeseci prije objave Javnog poziva za učešće u ovom programu.

Mjesečni iznos sufinansiranja je 400 KM što obuhvaća troškove obaveznih doprinosa i ostale troškove poslovanja, a ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih mjesečno će mu se refundirati i iznos od 550 KM što obuhvata troškove obaveznih doprinosa na i iz plaće, a u slučaju ostatka novčanih sredstava isti se iznos koristi za isplatu dijela neto plaće zaposlenih u trajanju od 6, 12 ili 24 mjeseca, ovisno o odabranom periodu sufinansiranja.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 3.000.000 KM za cijelu Federaciju BiH.

Realizaciju Programa provodi direktno Federalni zavod za zapošljavanje.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Programa.

8. Program Obuka i rad kod poznatog poslodavca 2024

Cilj Programa je uključiti nezaposlene osobe prijavljene na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH u programe obuke, a kako bi stekle dodatna znanja i vještine i povećale svoju zapošljivost.

Programom će biti obuhvaćene nezaposlene osobe bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja, prijavljene na evidenciji nezaposlenih, najmanje 1 dan prije podnošenja prijave za sufinansiranjem obuke, koje imaju izrađen individualni plan zapošljavanja (IPZ).

Ciljnu grupu čine nezaposlene osobe prijavljene na evidenciju Službe najmanje dan prije dana zaključivanja ugovora o obuci između poslodavca i nezaposlene osobe.

Korisnici Programa su poslodavci registrovani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan Sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

Zavod poslodavcu sufinansira troškove obuke i zapošljavanja nezaposlenih osoba u zavisnosti od varijante za koju se poslodavac opredijelio pri podnošenju zahtjeva za sufinansiranje, a u skladu sa ugovorom o sufinansiranju između Zavoda i poslodavca.

Program se sastoji iz četiri varijante koje se razlikuju u načinu i dužini sufinansiranja zapošljavanja. Zavod sufinansira troškove obuke nezaposlenih osoba u trajanju do tri mjeseca, u zavisnosti od dužine trajanja obuke (1, 2, ili 3 mjeseca) za koju se poslodavac opredijelio prilikom podnošenja zahtjeva za učešće u Programu.

Federalni zavod za zapošljavanje realizuje Program u saradnji sa službama za zapošljavanje.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 800.000,00 KM.

Ukupna vrijednost zaključenih ugovora iznosi 860.378,00 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Programa.

9. Program Obuke za tržište rada 2024

Cilj Programa je uključiti nezaposlene osobe u programe obuke kod poslodavaca kako bi stekli dodatna znanja i vještine i povećali svoju zapošljivost. U pitanju je sufinansiranje isključivo obuke, a ne zapošljavanje.

Programom će biti obuhvaćene nezaposlene osobe bez obzira na radno iskustvo, spol, dob i stepen obrazovanja, prijavljene na evidenciji nezaposlenih, najmanje 1 dan prije podnošenja prijave za sufinansiranje obuke, koje imaju izrađen individualni plan zapošljavanja (IPZ).

Poslodavci sa najmanje jednom zaposlenom osobom, registrovani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreznom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 800.000,00 KM.

Programom je predviđeno sufinansiranje troškova obuke u iznosu do 1.000,00 KM po osobi.

Dužina trajanje obuke je maksimalno 4 mjeseca i može se realizovati kod poslodavca po internom programu, u ustanovama, centrima za obuku, ili drugim organizacijama koje su registrovane za ovu vrstu djelatnosti, kombinovano.

Poslodavci su dužni osigurati polaznike za slučaj povrede na radu i profesionalnog oboljenja u skladu sa važećim propisima.

Jednom poslodavcu može se odobriti sufinansiranje obučavanja za najviše 25 osoba sa evidencije nezaposlenih sa teritorije Federacije BiH. Sa evidencije Službe 76 osoba je prošlo obuku kod poslodavaca.

Za vrijeme trajanja obuke nezaposlena osoba i dalje ostaje prijavljena na evidenciji Službe.

10. Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama 2024

Program se realizira s ciljem kreiranja partnerstava i provođenja projekata u vezi sa tržištem rada, zapošljavanjem i obukom, stručnim osposobljavanjem i usavršavanjem, obrazovanjem odraslih, cjeloživotnog učenja, karijerne orijentacije, programa volontiranja, organizovanja konferencija, sajmova i drugih događaja.

Programom će se kroz različite projekte obuhvatiti nezaposlene osobe bez obzira na dob, spol i stručnu spremu.

Korisnici sredstava moraju biti registrirani u Federaciji BiH, redovno izmirivati obveze po osnovu poreza i doprinosa, te oni koji imaju potpisan sporazum sa Poreskom upravom Federacije BiH o izmirenju duga po osnovu poreza i doprinosa, kao i oni na koje se odnosi Zakon o finansijskoj konsolidaciji.

Projektom sufinansiranja zapošljavanja je predviđeno sufinansiranje troškova doprinosa (sufinansiranje zapošljavanja), a u slučaju da je iznos sufinansiranja veći od troškova doprinosa, ostatak iznosa sufinansiranja se koristi za isplatu dijela neto plaće.

Projektom kojim se sufinansira obuka, iznos sufinansiranja namijenjen je troškovima obuke. Zavod korisniku sredstava, po dostavljenom pravdanju, u skladu sa ugovorom, refundira određeni iznos koji je definiran svakim projektom ponaosob. Program se sastoji od dva modula.

Za realizaciju Programa predviđena su sredstva u iznosu od 6.000.000 KM, a ista se dodjeljuju za:

- sufinansiranje zapošljavanja, mjesečni iznos sufinansiranja osoba sa evidencije nezaposlenih, ne može biti veći od 700 KM po osobi, a maksimalno trajanje sufinansiranja ne može biti duže od 12 mjeseci.

- sufinansira obuka, mjesečni iznos sufinansiranja ne može biti veći od 300 KM po osobi, a maksimalno trajanje obuke ne može biti duže od 4 mjeseca i

- sufinansiranje organizacija sajmova za zapošljavanje i konferencija u vezi sa zapošljavanjem, iznos sufinansiranja pojedinačnog zahtjeva ne može biti veći od 10.000 KM.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Programa.

11. Projekat sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/ poginulih branitelja 2024

Projekt se realizuje s ciljem zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja, koja se nalaze na evidencije Službe.

Korisnici Projekta su poslodavci i nezaposlene iz navedene kategorije bez obzira na spol, dob, radno iskustvo i stepen obrazovanja, prijavljene na evidenciju nezaposlenih Službe dan prije zaključivanja ugovora o radu, kao i osobe koje žele pokrenuti vlastitu djelatnost.

U Projektu mogu učestvovati i osobe koje su bile zaposlene po programima iz prethodnih godina, ali ne duže od 35 mjeseci.

Korisnici Programa su poslodavci registrovani u Federaciji BiH koji redovno izmiruju obaveze po osnovu poreza i doprinosa, te poslodavci koji imaju sa Poreznom upravom Federacije BiH potpisan Sporazum o odgođenom plaćanju duga po osnovu javnih prihoda.

Za realizaciju Projekta predviđena su sredstva u iznosu od 300.000 KM, od čega 150.000 KM osigurava Vlada ZDK putem Ministarstva za boračka pitanja, a 150.000 KM Federalni zavod za zapošljavanje.

Mjesečni iznos sufinansiranja zapošljavanja je 900 KM po osobi za VSS, te 700 KM po osobi za SSS i nižu stručnu spremu u trajanju do 12 mjeseci.

Mjesečni iznos sufinansiranja samozapošljavanja je 900 KM na period do dvanaest (12) mjeseci.

Ukoliko korisnik u okviru pokrenute djelatnosti/društva, osim sebe zaposli i drugu osobu, prijavljenu na evidenciju nezaposlenih Službe mjesečno će mu se isplaćivati/refundirati sredstva u iznosu od 900 KM po osobi za VSS, te iznos od 700 KM za SSS i nižu stručnu spremu u trajanju do 6 mjeseci.

Javni poziv je objavljen 01.10.2024. godine do utroška sredstava.

U tabeli dole nalazi se pregled realizovanog Projekta.

**Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja
od 01.01.2024. do 31.10.2024. godine**

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UGOVORENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRANJA ZAPOŠLJAVANJA 2024	Zapošljavanje pripravnika 2024	238.171,67	34
	Mladi sa iskustvom 2024	89.652,00	22
	Zapošljavanje žena 2024	874.920,00	116
	Prilika za sve 2024	2.385.360,00	336
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2024	15.600,00	2
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2024	122.400,00	33
	Nova mogućnost 2024	813.130,00	95
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2024	114.060,00	9
	Tražim poslodavca 2024	1.281.540,00	165
	Posao za sve 2024/2025	586.608,01	62
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2024	2.508.480,00	327
	Program Obuka i rad kod poznatog poslodavca 2024	860.378,00	78
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u FBiH 2024/2025	300.046,00	37
	Program sufinansiranja zajedničkih projekata za drugim pravnim subjektima 2024	58.800,00	7
-	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2024	Javni poziv u toku	0
-	Programu sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2024. godini	67.200,00	6
PROGRAM START UP 2024	Poduzetništvo za mlade 2024	543.600,00	62
	Poduzetništvo za žene 2024	644.700,00	80
	Poduzetništvo za sve 2024	808.428,33	102
	Poduzetništvo za demobilizirane branioc/branitelje 2024	67.560,00	7
	Program Start UP - Druga prilika 2024	782.940,00	101
	Program sufinansiranja samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2024	1.456.800,00	148
	UKUPNO	14.620.374,01	1.829

**Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja
u 2023. godini**

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UGOVORENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRANJA ZAPOŠLJAVANJA 2023	Zapošljavanje pripravnika 2023	281.760,00	42
	Mladi sa iskustvom 2023	121.584,00	27
	Zapošljavanje žena 2023	442.500,00	112
	Prilika za sve 2023	1.986,900	345
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2023	20.400,00	3
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2023	141.900,00	47
	Nova mogućnost 2023	610.560,00	86
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2023	46.620,00	8
	Tražim poslodavca 2023	894.960,00	143
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2023	3.134.230,00	490
	Posao za sve 2023-2024	435.774,00	64
	Program sufinansiranja obrazovanja odraslih za potrebe tržišta rada ZDK u 2023. godini	99.000,00	35
	Program Obuka i rad kod poznatog poslodavca 2023	599.299,60	71

PROGRAM START UP 2023	Projekt sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u FBiH	233.516,00	15
	Poduzetništvo za mlade 2023	348.420,00	50
	Poduzetništvo za žene 2023	336.360,00	55
	Poduzetništvo za sve 2023	793.944,00	126
	Poduzetništvo za demobilisane borce 2023	48.120,00	7
	Druga prilika 2023	570.480,00	82
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida/poginulih branitelja 2023	200.000,00	20
	Program sufinansiranja samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2023	946.800,00	96
	UKUPNO	10.308.214,50	1.924

Pregled realizovanih programa/mjera sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u 2022. godini

	NAZIV PROGRAMA/MJERE	UGOVORENO SREDSTAVA (u KM)	BROJ ZAPOSLENIH OSOBA
PROGRAM SUFINANSIRANJA ZAPOŠLJAVANJA 2022	Zapošljavanje pripravnika 2022	136.076,98	66
	Mladi sa iskustvom 2022	95.262,66	58
	Zapošljavanje žena 2022	630.900,00	158
	Prilika za sve 2022	1.135.522,68	316
	Zapošljavanje demobiliziranih branilaca/branitelja 2022	9.945,00	2
	Periodično/sezonsko zapošljavanje 2022	204.600,00	77
	Nova mogućnost 2022	366.018,00	82
	Javni radovi i pomoć potrebnima 2022	23.232,00	4
	Tražim poslodavca 2022	1.441.200,00	250
	Služba u saradnji sa poslodavcima 2022	1.544.400,00	273
PROGRAMI START UP 2022	Poduzetništvo za mlade 2022	452.148,00 KM	70
	Poduzetništvo za žene 2022	465.660,00 KM	77
	Poduzetništvo za sve 2022	683.196,00	133
	Poduzetništvo za demobilisane borce 2022	84.180,00 KM	14
	Druga prilika 2022	549.060,00	89
	Program sufinansiranja samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2022	75.240,00	9
OSTALI PROGRAMI	Program sufinansiranja zapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2022	423.840,00	74
	Program sufinansiranja zapošljavanja odgovarajućeg stručnog kadra za djecu sa poteškoćama u razvoju u osnovnom i srednjem obrazovanju u redovnoj nastavi u FBiH 2022	159.621,28	29
	Program „Obuka i rad 2022“	85.255,00	36
	Program sufinansiranja zajedničkih projekata sa drugim organizacijama i institucijama za 2022. godinu	309.200,00	92
	Projekt sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja djece šehida i poginulih boraca 2022	192.000,00	23
	Program sufinansiranja samozapošljavanja START-UP 2022	171.000,00	25
	Projekat „Aktivne mjere zapošljavanja u ZDK 2022“	58.000,00	35
	Program sufinansiranja zapošljavanja saradnika/asistenata na organizacionim jedinicama Univerziteta 2022-2023	168.000,00	14
	UKUPNO	9.463.557,60	2.006

Istraživanje tržišta rada

Istraživanje tržišta rada obavlja se u skladu sa članom 8. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba u cilju dobijanja podataka i pružanja informacija o stanju i kretanjima na tržištu rada u Federaciji BiH.

Istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH provodi se kao zajednička aktivnost Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje kroz anonimnu anketu kojom je planirano da se obuhvate poslodavci (malih, srednjih i velikih) iz Federacije BiH iz ključnih djelatnosti, a koji imaju pet i više zaposlenih.

Istraživanje tržišta rada će biti bazirano na administrativnim podacima iz relevantnih izvora (podaci iz evidencija službi za zapošljavanje, Federalnog zavoda za statistiku, Porezne uprave Federacije BiH i dr.) i podacima prikupljenim putem anketiranja poslodavaca.

U okviru anketiranja poslodavaca cilj je da se prikupe informacije o poslovanju i promjenama u zaposlenosti tokom 2024. godine, te iskazanim procjenama poslovanja, potrebama za zapošljavanjem novih ili otpuštanjem postojećih radnika u 2025. godini, kao i njihovoj strukturi po zanimanjima, kvalifikacijama, stručnoj spremi i vještinama.

Također, cilj je da se prikupe i drugi relevantni podaci potrebni za sagledavanje kretanja na tržištu rada: način traženja novih radnika, mogućnosti organizovanja stručne obuke za nezaposlene osobe, kao i ocjena kvaliteta usluga javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH iz perspektive poslodavaca.

U skladu s utvrđenom metodologijom, anketiranje poslodavaca u sklopu ocjenjivanja - istraživanja tržišta rada 2024/2025 će se obaviti, uz primjenu anonimne ankete i elektronskog upitnika, utvrđenog i usaglašenog sa službama za zapošljavanje u Federaciji BiH.

Anketiranje poslodavaca u Zeničko-dobojskom kantonu će provoditi biro i rada uz koordinaciju Službe za zapošljavanje u periodu od 28.10. do 31.12.2024. godine.

Napominjemo, da je u 2023. godini anketiranjem obuhvaćeno ukupno 159 poslodavaca, a istraživanje tržišta rada za 2024. i 2025. godinu počinje 28.10.2024. godine.

Sajam zapošljavanja

Planom rada Službe za 2024. godinu održavanje Sajma zapošljavanja nije planirano jer se naglasak stavljao više na istraživanju tržišta rada kroz direktne posjete poslodavcima. Provođenjem istraživanja tržišta rada Služba za zapošljavanje putem svojih općinskih biroa rada ostvaruje neposrednu saradnju sa poslodavcima čime jača svoju primarnu funkciju posredovanja u zapošljavanju i prikuplja važne podatke neophodne za unapređenje svojih usluga.

Također, svakodnevna saradnja sa poslodavcima kroz pružanje usluga posredovanja u zapošljavanju imali su veoma pozitivan efekat i doveli do uspješne realizacije posredovanja kao i do realizacije velikog broja uspješnih aplikacija u 2024. godini, kao i iniciranje poslodavaca koji ne koriste usluge aktivne politike zapošljavanja, a kako bi u narednom periodu iste koristili.

Evidencija i informacije o stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa

U skladu sa članom 34. Zakona o radu FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 26/16 , 89/18 i 44/22), propisano je da ako je stručni ispit ili radno iskustvo utvrđeno Zakonom ili Pravilnikom o radu uslov za obavljanje poslova određenog zanimanja, poslodavac može lice koje je završilo školovanje za takvo zanimanje primiti na stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa.

Ako je stručni ispit ili radno iskustvo uvjet za obavljanje poslova određenog zanimanja, poslodavac može lice koje je završilo školovanje za takvo zanimanje primiti na stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa, a vrijeme stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa računa se u pripravnički staž i radno iskustvo.

Lice na stručnom osposobljavanju ima pravo na zdravstveno osiguranje kako je to utvrđeno propisima za nezaposlena lica, a prava po osnovu osiguranja za slučaj povrede na radu i profesionalnog oboljenja osigurava poslodavac u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Odlukom o visini doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za lica osigurana u određenim okolnostima („Službenim novinama FBiH“, broj: 26/14), obaveza uplate doprinosa za obavljanje poslova bez zasnivanja radnog odnosa volonterski rad iznosi 30,00 KM po osobi i uplaćuje se fondu PIO/MIO.

U periodu od 01.01.2024. do 31.10.2024. godine 212 osoba je primljeno kod poslodavaca na stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa, uz napomenu da je bilo poslodavaca koji su primili lica na stručno osposobljavanje, a nisu ispunjavali uslove u skladu sa Zakonom o radu o čemu su blagovremeno obaviješteni od strane biroa rada.

Aktivnosti pripreme profesionalnog informisanja učenika završnih razreda

U periodu od marta do maja 2024. godine Služba je realizovala redovne aktivnosti profesionalne orijentacije/informisanja učenika završnih razreda u saradnji sa Ministarstvom za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, direktorima i pedagozima osnovnih i srednjih škola.

Cilj ove vrste saradnje sa obrazovnim institucijama je da učenici direktno dobiju određena saznanja o potrebama tržišta rada, o stanju na evidencijama nezaposlenih ali i o važnosti adekvatnog izbora zanimanja odnosno nastavka školovanja učenika maturanata. Također se ovom prilikom upoznaju sa obavezama i pravima nezaposlenih osoba kao i uslugama koje mogu dobiti od biroa rada.

Pregled aktivnosti koje su provedene u općinskim biroima rada o realizovanom profesionalnom informisanju učenika završnih razreda u osnovnim i srednjim školama u ZDK:

BIRO RADA	Osnovne škole	Srednje škole	Ukupan broj odjeljenja u osnovnim školama	Ukupan broj učenika u osnovnim školama	Ukupan broj odjeljenja u srednjim školama	Ukupan broj učenika u srednjim školama
Breza	2	2	7	145	5	112
Doboj-jug	1	0	2	40	0	0
Kakanj	9	2	19	391	13	264
Maglaj	3	2	10	296	7	136
Olovo	3	1	4	80	4	85
Tešanj	9	3	24	546	24	454
Usora	1	1	4	47	4	48
Vareš	2	1	4	64	3	30
Visoko	6	4	21	454	15	377
Zavidovići	6	3	17	374	14	285
Zenica	18	11	55	1102	51	1004
Žepče	4	4	20	305	22	301
UKUPNO:	64	34	187	3844	162	3096

Aktivnosti profesionalne orijentacije/informisanja realizuju se i na način dostavljanja podataka o stanju na evidenciji nezaposlenih Ministarstvu za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK, radi upisne kvote za narednu školsku godinu.

Sve navedene aktivnosti planiramo nastaviti i intenzivirati i u narednoj godini kako bi što veći broj relevantnih aktera bio uključen u veoma važne procese - odabir adekvatnog zanimanja i prelazak iz svijeta obrazovanja u svijet rada.

Jednodnevni info seminari, dvodnevni motivacijski seminari (pisanje biografije i razgovor sa poslodavcem)

Ovo područje aktivnosti obuhvata razmjenu informacija o stanju na tržištu rada, primjeni aktuelnih propisa o zapošljavanju, programima za poticanje, odnosno povećanje mogućnosti zapošljavanja, i podizanje kvaliteta stručnih usluga u posredovanju. Informisanje je podjednako važno za sve subjekte uključene u proces zapošljavanja, što podrazumijeva nezaposlenu osobu, Službu za zapošljavanje i poslodavce.

Nastojeći da se zadovolje savremeni aspekti rada, a s druge strane uzimajući u obzir objektivne uslove rada u pojedinim općinskim biroima rada na području ZDK, savjetodavci primjenjuju metodologiju jednodневnih info i dvodневnih motivacionih seminara sa svim zainteresovanim nezaposlenim osobama.

Pregled provedenih info seminara dvodnevni motivacijski seminari (pisanje biografije i razgovor sa poslodavcem) u općinskim biroima rada sa nezaposlenim osobama:

Biroi rada	2024. godine							Ukupno
	VSS	VŠS	SSS	VKV	KV	PKV	NKV	
Breza	31	10	73	0	50	0	28	180
Doboj-Jug	19	0	66	2	84	3	21	195
Kakanj	53	0	57	0	175	0	118	363
Maglaj	0	0	16	0	25	0	8	49
Olovo	1	0	13	0	10	0	16	39
Tešanj	111	2	435	1	522	10	137	1120
Usora	12	0	44	0	36	0	28	119
Vareš	34	0	94	0	76	0	24	227
Visoko	54	0	178	0	113	0	40	381
Zavidovići	20	0	138	0	173	1	58	391
Zenica	382	4	722	3	535	5	300	1862
Žepče	36	0	81	0	94	3	28	241
Ukupno	753	16	1917	6	1893	22	806	5413

Posredovanje u zapošljavanju

U skladu sa zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“, br. 41/01, 22/05 i 9/08), Službe za zapošljavanje nadležne su i za posredovanje u zapošljavanju.

Posredovanjem se nastoji uspostaviti kontakt između nezaposlene osobe i poslodavaca sa ciljem zaposlenja nezaposlene osobe, kao i zaposlene osobe koja traži promjenu u zaposlenju.

Biroi rada su u periodu od 01.01.2024. do 31.10.2024. godine ostvarili neposredne kontakte sa oko 1000 poslodavaca. Povod kontakata i tematika razgovora bili su uglavnom upoznavanje sa djelatnošću poslodavaca, organizacijom rada i poslovnim planovima, posredovanje u zapošljavanju, mjere aktivne politike zapošljavanja, pomoć u rješavanju statusnih pitanja radnika i druga pitanja od interesa za poslodavce, a iz okvira nadležnosti Službe.

U navedenom periodu zabilježen je porast interesovanja poslodavaca za radnu snagu u odnosu na prethodnu godinu, posebno kada su u pitanju mjere aktivne politike zapošljavanja.

Prema rezultatima posredovanja broj uspješno realizovanih posredovanja, odnosno zaposlenih osoba je 3.522.

Rezultat posredovanja spram broja oglašanih radnih mjesta (oko 7000) na osnovu zahtjeva za posredovanjem i oglasa objavljenih putem biroa je uglavnom posljedica nemogućnosti postizanja dogovora između poslodavaca i nezaposlenih osoba u vezi sa uslovima rada, kao i nezainteresovanost nezaposlenih da rade poslove koji nisu iz njihove struke.

Važno je napomenuti da se za usluge posredovanja obratio i znatan broj poslodavca čije je sjedište izvan našeg kantona, što ukazuje na veliku potražnju za radnom snagom.

Obzirom da poslodavci nemaju zakonsku obavezu da dostavljaju izvještaj o zapošljavanju, biroi nemaju potpunu informaciju o ishodu posredovanja u zapošljavanju. Međutim, može se reći da je intenziviranje saradnje sa poslodavcima i veći kvalitet usluge koju Služba pruža u postupku posredovanja, rezultirao i kvalitetnijim odnosom poslodavaca po pitanju razmjene informacija.

Međutim, još je prisutna pojava da saznanja o zaposlenju biroa steknu tek kada se novozaposlena osoba treba odjaviti sa evidencije zbog zaposlenja.

Kada je u pitanju saradnja i kontakti sa poslodavcima u 2024. godini, redovno su provođene aktivnost monitoringa izvršavanja ugovornih obaveza po mjerama aktivne politike zapošljavanja (APZ). Prilikom svakog monitoringa obavljen je razgovor sa ovlaštenim licem poslodavca - korisnika poticaja, kao i sa radnicima zaposlenim po programima poticaja.

Također, saradnja sa poslodavcima i pružanje usluga po pitanju korištenja mjera APZ, te određen vid monitoringa koje su biroa obavljali kroz telefonske kontakte ili pri susretu sa poslodavcima u prostorijama biroa, imali su veoma pozitivan efekat i doveli do uspješne realizacije velikog broja ugovora u 2023. godini ali i veliki broj uspješnih aplikacija u 2024. godini.

Garancija za mlade

Na ministarskom sastanku EU-Zapadni Balkan za zapošljavanje i socijalna pitanja, koji je održan jula/srpnja 2021. godine, Bosna i Hercegovina (BiH) se obavezala da će podržati zapošljavanje mladih i postepeno uspostaviti i implementirati Garanciju za mlade (GzM), u skladu sa principima politike utvrđenim u Preporuci Vijeća o prijelazu na radna mjesta - ojačane Garancije za mlade (2020). Garancija za mlade je dio sveobuhvatnog Ekonomsko-investicionog plana za Zapadni Balkan koji je usvojen u oktobru/listopadu 2020. godine, sa ciljem da podstakne privredni oporavak regiona, podrži zelenu tranziciju i regionalnu integraciju. Jedan od deset definiranih investicionih prioriteta je i Garancija za mlade. Zbog specifičnog uređenja Bosne i Hercegovine na konsultativnim sastancima Ekspertne radne grupe za Garanciju za mlade na državnom nivou je dogovoreno da svaki entitet pripremi Akcioni Plan za Garanciju za mlade koji će biti sastavni dio Plana implementacije Garancije za mlade za Bosnu i Hercegovinu.

Uvođenje Garancije za mlade u Federaciju BiH omogućit će planiranje i provođenje niza reformi – u oblastima obrazovanja i obuke, zapošljavanja i tržišta rada – koje su instrumentalne za poboljšanje tranzicije iz škole u rad na srednji i duži rok. Prvi Akcioni plan Garancije za mlade za Federaciju BiH (APGzM FBiH) je za period 2024.- 2027. sa pilotiranjem sistema pružanja usluga Garancije za mlade (registracija, priprema i ponuda) 2026. godine. Uvođenje Garancije za mlade u Federaciji BiH će, u skladu sa postignutim dogovorom, biti pilotirano u Zeničko-dobojskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu, dok će pružanje usluga biti pilotirano u biroima rada Visoko i Čitluk.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike kao koordinator Garancije za mlade u Federaciji BiH nadzirati će implementaciju Garancije za mlade u Federaciji BiH, te koordinirati aktivnosti između nadležnih federalnih i kantonalnih institucija. Federalni zavod za zapošljavanje u skladu sa svojim nadležnostima koordinirati će aktivnosti pružanja usluga kantonalnih službi za zapošljavanje i uspostaviti okvir za praćenje i evaluaciju Garancije za mlade kroz informacioni sistem. Federalno ministarstvo kulture i sporta na nivou Federacije BiH biće odgovorno za aktivnosti dosezanja u saradnji sa organizacijama civilnog društva, prvenstveno Vijećem mladih Federacije BiH kao krovnom organizacijom mladih u Federaciji BiH. Ovo ministarstvo će sarađivati sa kantonalnim, gradskim i općinskim institucijama u vezi sa implementacijom aktivnosti dosezanja i koordinacijom terenskog rada. Ministarstva nadležna za obrazovanje na federalnom, odnosno kantonalnom nivou, biće odgovorna za fazu rane intervencije. Kantonalne službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona, biće odgovorne za pružanje usluga u Garanciji za mlade. Ostali akteri, bilo državne institucije, ustanove, udruženja i slično, koji su navedeni kroz dokument kao sudionici, svako u okviru svojih nadležnosti neposredno će doprinositi implementaciji Garancije za mlade.

Kroz pilotiranje će biti uspostavljen okvir djelovanja koji će poslužiti kao uzorak, odnosno primjer, koji će biti apliciran na ostale kantone obzirom da je implementacija Garancije za mlade u konačnici obavezna za cjelokupnu teritoriju države Bosne i Hercegovine.

Prvi plan implementacije Garancije za mlade Federacije BiH pokriva period 2024-2027, a pilotiranje pružanja usluga u Garanciji za mlade planirano je od 2026. Ovaj vremenski okvir će omogućiti: (i) uvođenje neophodnih izmjena i dopuna zakonskog okvira kao i izradu podzakonskih akata; (ii) reforme politika potrebnih za upravljanje sistemom pružanja usluga Garancijom za mlade i uspostavljanje mehanizma za praćenje koji je usklađen sa okvirom indikatora EMCO-a.; (iii) reviziju strukture i organizacije ljudskih resursa kantonalnih Službi za zapošljavanje i Federalnog zavoda za zapošljavanje radi što efikasnije provedbe GzM.

Pilotiranje Garancije za mlade će inicijalno biti sprovedeno u odabranim biroima kantonalnih Službi za zapošljavanje. U Hercegovačko-neretvanskom kantonu pilotiranje će biti sprovedeno u Birou Čitluk, dok će u Zeničko-dobojskom kantonu pilotiranje biti sprovedeno u Birou Visoko.

Kada je u pitanju Zeničko-dobojski kanton, GzM će biti operacionalizirana kroz partnerstvo Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Zeničko-dobojskog kantona, Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, Privredne komore Zeničko-dobojskog kantona, Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona – Biro Visoko, Općine Visoko, lokalnih nevladinih organizacija s kojima resorna ministarstva, Općina Visoko i Biro Visoko imaju saradnju.

Nakon faze pilotiranja u Zeničko-dobojskom i Hercegovačko-neretvanskom kantonu, program Garancije za mlade adekvatno će se implementirati u svim kantonima uz koordinaciju Federalnog ministarstva rada i socijalne politike. U međuvremenu će biti uspostavljeni normativni i institucionalni mehanizmi potrebni za punu implementaciju u Federaciji BiH.

Priprema prvog Akcionog plana za GzM zasnovana je na podacima i uvidima koji su dobiveni iz statističkog mapiranja mladih iz NEET kategorije, pregledu politika zapošljavanja mladih (obrazovanje i obuka, zapošljavanje, socijalna zaštita), te pregledu pravnog okvira. U tom smislu Akcioni plan sumira reforme i inicijative oko kojih su se dogovorile glavne zainteresovane strane tokom bilateralnih sastanaka i tehničkih radionica koje je organizirao koordinator GzM uz ekspertnu i tehničku podršku Međunarodne organizacije rada u periodu od septembra 2023. godine kada je uspostavljena Ekspertna grupa za izradu Akcionog plana Garancije za mlade za Federaciju BiH do jula 2024. godine kada je okončan rad Ekspertne grupe i dokument poslan svim nadležnim institucijama na konačno mišljenje prije upućivanja Vladu Federacije BiH na usvajanje. Članovi Ekspertne grupe ispred Zeničko-dobojskog kantona imenovani su ispred Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice, Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport, te JU Služba za zapošljavanje ZDK (šefica Biroa rada Visoko kao pilot lokacije) i predstavnik Privredne komore ZDK.

Uvođenje ojačane Garancije za mlade u Federaciji BiH zahtijevati će izmjenu/dopunu pravnog okvira (relevantni pravilnici i procedure) o poticanju zapošljavanja (prijava, profiliranje, način i redoslijed pružanja usluga), kao i reforme u funkcionalnoj organizaciji i sistemu pružanja usluga.

Na kantonalnom nivou, Službe za zapošljavanje biti će glavna ulazna tačka u sistem pružanja usluga GzM. Savjetodavna funkcija u službama za zapošljavanje će biti dodatno ojačana kako bi se omogućila individualizirana podrška nezaposlenim licima.

6. ZAKLJUČCI

S ciljem smanjenja broja nezaposlenih osoba, odnosno povećanja broja zaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu potrebno je voditi aktivnosti ne samo na stvaranju ambijenta za nova radna mjesta, nego je potrebno podsticati poslodavce da zadrže nivo postojeće zaposlenosti. Kako bi se ovi ciljevi ostvarili potrebno je:

- Mjerama aktivne politike zapošljavanja i osiguravanjem bezbjednog radnog okruženja spriječiti odlazak mladih u inostranstvo.
- Povećati izdvajanja za programe zapošljavanja na nivou Zeničko-dobojskog kantona za aktivne mjere zapošljavanja i samozapošljavanja posebno za program sufinansiranja zapošljavanja mladih osoba bez radnog iskustva.
- Unaprijediti aktivnosti na provođenju mjera aktivne politike implementacijom projekata zapošljavanja, sufinansiranja projekata zapošljavanja kod poznatog poslodavca, prekvalifikaciju, dokvalifikaciju, stručno osposobljavanje i usavršavanje, obuku i pripremu nezaposlenih za tržište rada.
- Posebno unaprijediti programe samozapošljavanja budući da svaki novi učesnik privrede stvara dodatna radna mjesta.
- Unaprijediti saradnju JU Služba za zapošljavanje i poslodavaca na nivou kantona, s ciljem dobijanja realne slike o potrebama za radnom snagom i kreiranju programa u skladu sa potrebama poslodavaca.
- Povećati ulaganja u poljoprivredu kako bi se stvorili uvjeti da poljoprivredni proizvođači koji imaju zemljišne i druge kapacitete za zasnivanje proizvodnje obezbijede egzistenciju za domaćinstvo, odnosno da se osiguraju kao poljoprivrednici po propisima iz PIO, a što bi kao krajnji cilj trebalo imati brisanje sa evidencije nezaposlenih osoba.
- Unaprijediti usklađenost programa obrazovnih institucija prema potrebama tržišta rada, uz uvođenje novih obrazovnih zanimanja u škole kao i uvođenje programa cjeloživotnog učenja. Pojačati učešće praktične nastave u srednjim školama i stažiranje uz studiranje.

Služba za zapošljavanje, kroz analizu stanja tržišta rada, posredovat će između obrazovnog sektora i potreba na tržišta rada.

- Inicirati reviziju statusa nezaposlenih osoba u smislu angažovanosti u traženju zaposlenja, budući da je veliki broj nezaposlenih na evidenciji zbog prava na zdravstveno osiguranje.
- U skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih Zeničko-dobojskog kantona, kroz rad Vijeća za obrazovanje odraslih, razviti programe za jačanje kvalifikacija i stručno osposobljavanje niskoobrazovane radne snage, s obzirom da je prema statističkim podacima visok udio NK i PK radnika u ukupnom broju nezaposlenih.
- U narednom periodu unaprijediti saradnju sa lokalnim zajednicama i svim drugim nivoima vlasti, te nevladinim sektorom kako bi se zajedničkim projektima zapošljavanja efikasnije iskoristili raspoloživi resursi.
- Mjerama sufinansiranja i davanja posebnih pogodnosti stvoriti ambijent za privlačenje domaćih i stranih investicija s ciljem otvaranja novih radnih mjesta.
- Povećati izdvajanja za podršku zapošljavanju kod malih preduzeća, obrta i srodnih djelatnosti u cilju stvaranja uvjeta za olakšavanje poslovanja istih, budući da čine većinski dio privrednih subjekata na području kantona.
- Uvrstiti djelatnost trgovine pri odobravanju podsticaja od strane Ministarstva za privredu, budući da su isključeni iz svih podsticaja, na svim nivoima vlasti, a značajno doprinose prilikom uplate javnih prihoda.
- Sufinansirati samozapošljavanja mladih nezaposlenih osoba i dodatno ih educirati o osnovama i mogućnostima poduzetništva, organiziranjem javnih tribina, okruglih stolova i sličnih dijaloga. U ove aktivnosti uključiti i nevladin sektor, kao i medije, kako bi se javnost upoznala sa navedenim aktivnostima.
- Unaprijediti sistem vođenja evidencija u Službi za zapošljavanje tako da se pored broja nezaposlenih osoba može dobiti informacija o kompetencijama i vještinama svake nezaposlene osobe s ciljem sveobuhvatnijeg informisanja poslodavaca o raspoloživim resursima.
- Preduzeti aktivnosti kako bi u praksi poslodavci postupali prema odredbama federalnog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, odnosno da bi ispoštovali zakonsku obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom.
- Preduzeti aktivnosti u davanju prednosti pri zapošljavanju teško zapošljivih kategorija kao što su osobe preko 45 godina starosti, osobe koje dolaze iz socijalno ugroženih porodica, štíćenici domova za djecu bez roditeljskog staranja i ostalih koji trenutno nemaju prednost zapošljavanja pri istim uvjetima.
- Predlagati idejne projekte koji će omogućiti nova zapošljavanja povezivanjem javnog i privatnog sektora kroz primjenu Zakona o javno-privatnom partnerstvu.
- Pojačati aktivnosti inspekcije u cilju suzbijanja rada na crno.

Zenica, januar 2025. godine

**Ministarstvo za rad,
socijalnu politiku i izbjeglice
Ministar**

Akt pripremila:
Dijana Katkić

Antonio Šimunović